

REGULIAVIMO NAŠTOS MAŽINIMO
MENAS:
KAIP KURTI MAŽIAU VARŽANČIĄ
VERSLO APLINKĄ

Turinys

1. SANTRUMPOS IR TERMINAI	3
2. EUROPOS KOMISIJOS REGULIAVIMO NAŠTOS POLITINĖS GAIRĖS	4
3. REGULIAVIMO NAŠTA LIETUVOJE	5
3.1. PRIORITETAI	5
3.2. TEISINIS REGULIAVIMAS	7
3.3. PRAKTINĖ EIGA	13
4. TARPTAUTINĖS PRAKTIKOS	23
4.1. EBPO	23
4.2. ONE-IN-ONE-OUT PRINCIPAS	29
4.3. GERESNIS REGLAMENTAVIMAS IR KOKYBĖ. REFIT PROGRAMA.....	30
4.4. OMNIBUS RINKINIAI	36
4.5. KITŲ ŠALIŲ PATIRTIS	38
5. REGULIAVIMO NAŠTOS MAŽINIMO 2025 METŲ GEROJI PATIRTIS	43
6. IŠŠŪKIAI	58
7. REGULIAVIMO NAŠTOS MAŽINIMAS, NAUDOJANT VERTĖS SRAUTO ŽEMĖLAPIO IR STANDARTIZUOTO PROCESO METODIKĄ.....	60
8. PRISITAIKYMO PRIE REGULIAVIMO IŠLAIDŲ VERTINIMAS	67

1. SANTRUMPOS IR TERMINAI

Santrumpa	Paiškinimas
Administracinė našta	Laiko sąnaudos ir finansinės išlaidos, kurias patiria ar gali patirti asmenys, vykdydami teisės aktuose nustatytus ar teisės aktų projektuose siūlomus nustatyti informacinius įpareigojimus.
Administracinė našta piliečiams	Sąnaudos, kurias patiria piliečiai vykdydami teisės aktuose nustatytus informacinius įpareigojimus.
Prisitaikymo prie reguliavimo išlaidos	Administracinė našta ir kitos finansinės išlaidos, kurias tiesiogiai patiria ar gali patirti ūkio subjektas, vykdydamas teisės aktuose nustatytus ar teisės aktų projektuose siūlomus nustatyti įpareigojimus.
EBPO	Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija
One-In-One-Out (OIOO)	Reguliavimo principas, pagal kurį kiekvienam naujam reguliavimui, įvedamam į sistemą, turi būti pašalintas arba supaprastintas vienas esamas.
REFIT	Europos Komisijos reglamentavimo kokybės ir rezultatų programa.
PDCA	Keturių žingsnių nuolatinio tobulinimo modelis, dar žinomas kaip Demingo ciklas, kurį sudaro planavimas (<i>Plan</i>), vykdymas (<i>Do</i>), tikrinimas (<i>Check</i>) ir veikimas (<i>Act</i>).
RIA	Reguliavimo poveikio vertinimas (angl. <i>Regulatory Impact Assessment</i>)
VSM	LEAN kokybės vadybos Vertės srauto žemėlapis (angl. <i>Value Stream Mapping</i>) metodas

2. EUROPOS KOMISIJOS REGULIAVIMO NAŠTOS POLITINĖS GAIRĖS

Europos Komisijos 2024-2029 politinėse gairėse¹ pažymima, kad ES konkurencinį pranašumą suteikia daug turimų išteklių – nuo pasaulinio lygio tyrėjų ir universitetų iki klestinčių mažųjų įmonių ir stabilios aplinkos, grindžiamos teisinės valstybės principais ir vienodomis sąlygomis. Pabrėžiama būtinybė verslui sudaryti palankesnes sąlygas, kad užsiimti verslu Europoje būtų paprasčiau ir greičiau. Akcentuojama, kad kiekvienam Komisijos nariui bus pavesta dėmesį sutelkti į administracinės naštos mažinimą ir įgyvendinimo supaprastinimą:

1. mažesnė biurokratinė našta ir mažiau ataskaitų;
2. didesnis pasitikėjimas;
3. geresnis vykdymo užtikrinimas;
4. greitesnis leidimų išdavimas.

Pažymima, kad per reguliarius dialogus įgyvendinimo klausimais jie su suinteresuotaisiais subjektais tarsis, kaip geriausiai suderinti įgyvendinimą su praktinėmis realijomis. Kad būtų pašalinti bet kokie nesutapimai ir prieštaravimai bei kartu išlaikyti aukšti standartai, įsipareigojama:

1. teikti siūlymus, kaip teisės aktus:
 - supaprastinti;
 - konsoliduoti;
 - kodifikuoti.
2. spręsti skirtingo nacionalinio reglamentavimo problemą, dėl kurios dar sudėtingiau užsiimti verslu skirtingose ES šalyse;
3. pasiūlyti naują visoje ES pripažįstamą teisinį statusą, kad novatoriškos bendrovės galėtų augti ir tam tikrose srityse bendrovės galėtų naudotis paprastesnėmis suderintomis taisyklėmis;
4. rengiant būsimus teisės aktus, vadovaujantis subsidiarumo principu, turėti omenyje mažąsias įmones, kad būtų išvengta nereikalingos administracinės naštos ir išlaikyti aukšti standartai.

Pabrėžiama, kad geresnė teisėkūra turi būti bendra užduotis, apimanti visas dalyvaujančias institucijas ir visą teisėkūros procesą – nuo pasiūlymo iki jo keitimo ir priėmimo. Siūloma:

1. atnaujinti tarpinstitucinį susitarimą dėl supaprastinimo ir geresnės teisėkūros, kad kiekviena institucija vienodai vertintų savo teikiamų pakeitimų poveikį ir sąnaudas;

¹https://commission.europa.eu/document/download/e6cd4328-673c-4e7a-8683-f63ffb2cf648_lt?filename=Political%20Guidelines%202024-2029_LT.pdf

2. kolektyviai stebėti vykdymo užtikrinimą ir įgyvendinimą.

Europos Sąjungos kontekste² geresnis reglamentavimas užtikrina, kad:

1. ES veiksmai būtų grindžiami geriausiais turimais duomenimis ir jais būtų siekiama norimo poveikio, kuris būtų naudingas ES visuomenei, ekonomikai ir aplinkai ir padėtų Komisijai įgyvendinti savo strateginius prioritetus;
2. reglamentavimo aplinka būtų paprasta, veiksminga, efektyvi, darni ir tinkamai įgyvendinama ir dėl to būtų įmanoma paprasčiau ir sparčiau vystyti verslą Europoje;
3. Europoje būtų mažiau biurokratizmo ir ataskaitų teikimo – tai paskatintų investicijas ir konkurencingumą;
4. sprendimų priėmimas būtų atviras ir skaidrus piliečiams, įmonėms ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams;
5. piliečiai ir suinteresuotieji subjektai galėtų prisidėti prie politikos ir teisėkūros proceso per konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais, viešas konsultacijas internetu, dialogus įgyvendinimo klausimais, tikrosios padėties patikras ir grįžtamąją informaciją, susijusią su Komisijos kvietimais teikti informaciją, ir teisės aktais;
6. ES iniciatyvos duotų tokių rezultatų, kokių tikėtasi ir toliau atitiktų savo paskirtį bei atsižvelgtų į būsimus iššūkius, be kita ko, remiantis Komisijos strateginiu prognozavimu;
7. būtų laikomasi subsidiarumo ir proporcingumo principų;
8. ES vertybės ir veiksmingi reglamentavimo modeliai būtų propaguojami visame pasaulyje, taip remiant geresnio reglamentavimo gerąją patirtį tarptautinės politikos formavime, pavyzdžiui, rengiant pasaulinius standartus.

3. REGULIAVIMO NAŠTA LIETUVOJE

3.1. PRIORITETAI

Lietuvos Respublikos dvidešimtoji Vyriausybė nustatė tikslą - gražinti valstybę į darnaus ir tvaraus vystymosi vėžes, rūpintis ja kaip visų piliečių bendruoju gėriu.

Šiam tikslui įgyvendinti išskiriami 14 pagrindinių prioritetų:

1. Gyventojų apsauga nuo išorės grėsmių;
2. Lietuvos ekonomikos augimas;
3. Sąlygų kurti šeimą ir auginti vaikus Lietuvoje gerinimas;

² https://commission.europa.eu/law/law-making-process/better-regulation_lt

4. Kainų poveikio žmonių gyvenimui pažabojimas didinant jų pajamas;
5. Lygių galimybių gauti kokybišką švietimą užtikrinimas;
6. Vidutinės kokybiško ir sveiko gyvenimo trukmės ilginimas;
7. Kelių būklės visoje Lietuvoje gerinimas;
8. Investavimas į tvarią energetiką;
9. Viešosios tvarkos stiprinimas;
10. Gyvybingo kaimo, konkurencingo ir tvaraus žemės ūkio kūrimas;
11. Aplinkos ir jos išteklių tausojimas;
12. Atviros, demokratinės visuomenės ir pilietinės tapatybės puoselėjimas;
13. Regionai ir savivalda;
14. Užsienio politika.

Prioritetai susiję su reglamentavimo kokybe ir tobulinimu:

1. Lietuvos ekonomikos augimo prioritete Nr. 2 numatyta:

- sumažinti administracinę bei teisinio reguliavimo našta, tiek gyventojams, tiek vietos ir užsienio verslams;
- gerinti žaliojo koridoriaus stambiems gamybiniam projektams sąlygas, priartinant jas prie gynybos pramonės projektams taikomų sąlygų.

2. Kainų poveikio žmonių gyvenimui pažabojimo didinant jų pajamas prioritete Nr. 4 numatyta:

- numatyti teisės normas, kurios apsaugotų darbuotojus nuo bet kokios diskriminacijos darbo santykiuose;
- peržiūrėti negalios nustatymo mechanizmą, mažinti biurokratinę našta ir užtikrinti pakankamą kompleksinę pagalbą žmonėms su negalia.

3. Lygių galimybių gauti kokybišką švietimą užtikrinimo prioritete Nr. 5 numatyta:

- sureguliuoti nevalstybinių ugdymo įstaigų veiklą, taikant joms tuos pačius reikalavimus kaip ir valstybinėms ugdymo įstaigoms.

4. Regionų ir savivaldos prioritete Nr. 13 numatyta:

- keisti teisinį reglamentavimą taip, kad savivaldybių iš ILTE pasiskolintos lėšos prisidėjimui prie ES projektų įgyvendinimo nebūtų įskaičiuojamos į skolos rodiklius.

3.2. TEISINIS REGULIAVIMAS

Administracinė našta – laiko sąnaudos ir finansinės išlaidos, kurias patiria ar gali patirti asmenys vykdydami teisės aktuose nustatytus ar teisės aktų projektuose siūlomus nustatyti informacinius įpareigojimus.

Administracinė našta piliečiams – sąnaudos, kurias patiria piliečiai vykdydami teisės aktuose nustatytus informacinius įpareigojimus.

Mažinant administracinę naštą, turi būti vadovaujamosi šiais principais:

1. turi būti siekiama sumažinti reikalaujamų ataskaitų teikimo dažnumą iki minimalaus lygio, būtino pagrindiniams teisės aktų tikslams pasiekti, ir jei įmanoma, suvienodinti skirtingų susijusių teisės aktų ataskaitų teikimo dažnumą;
2. turi būti patikrinta, ar tas pats informacinis įpareigojimas teikti informaciją nėra nustatytas kelis kartus skirtinguose teisės aktuose;
3. turi būti prioritetiškai siekiama ataskaitų teikimo elektroniniu būdu ir internetu vietoj šiuo metu privalomo spausdintos informacijos rinkimo;
4. turi būti įvertinta galimybė nustatyti informacinių įpareigojimų vykdymo išimtis smulkiojo ir vidutinio verslo subjektams;
5. turi būti įvertinta galimybė pakeisti visiems verslo subjektams tam tikrame sektoriuje taikomus reikalavimus teikti informaciją rizika pagrįstu požiūriu, t. y. nustatyti reikalavimus teikti informaciją tiems verslo subjektams, kurie vykdo didžiausią riziką keliančią veiklą;
6. turi būti sumažinti arba pašalinti reikalavimai teikti informaciją, jeigu šie reikalavimai yra susiję su esminiais reikalavimais, kurių buvo atsisakyta arba kurie buvo pakeisti;
7. turi būti siekiama sumažinti laiko sąnaudas, pildant įvairius duomenų ir (ar) informacijos pateikimo dokumentus, t. y. siekiama šių dokumentų pildymo aiškumo ir konkretumo;
8. turi būti siekiama nereikalingų ataskaitų, patikrinimų, duomenų ir informacijos reikalavimų panaikinimo.

Prisitaikymo prie reguliavimo išlaidos – administracinė našta ir kitos finansinės išlaidos, kurias tiesiogiai patiria ar gali patirti ūkio subjektas, vykdydamas teisės aktuose nustatytus ar teisės aktų projektuose siūlomus nustatyti įpareigojimus. Vertinamos šios išlaidos:

1. darbuotojams;
2. investicijoms;
3. medžiagoms;
4. išorės paslaugoms (darbams) įsigyti;
5. pridėtinės išlaidos.

1 lentelė. Pagrindiniai **Lietuvos Respublikos įstatymai**, susiję su reguliavimo našta ir geresnio reglamentavimo principais.

<p>Lietuvos Respublikos administracinės naštos mažinimo įstatymas (2012-11-08 Nr. XI-2386)³</p>	<p>Atliepiami poreikiai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • taupyti piliečių, verslo subjektų ir valstybės finansinius, materialinius ir nematerialinius išteklius; • sukurti pačias geriausias sąlygas verslo aplinkai ir piliečiams; • naujais teisės aktais negali būti sukurta neproporcinga papildoma administracinė našta; • didinti piliečių pasitikėjimą valstybe ir institucijomis. <p>Tikslas - užtikrinti darnų administracinės naštos mažinimo procesą, orientuotą į piliečių, verslo subjektų ir valstybės interesus, kuo mažesnėmis sąnaudomis pasiekti teisės aktuose numatytų tikslų.</p>
<p>Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (199-06-17 Nr. VIII-1234)⁴</p>	<p>Nustatomi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • viešojo administravimo principai; • viešojo administravimo sritys; • viešojo administravimo subjektų sistema ir administracinės procedūros organizavimo pagrindai; • ūkio subjektų veiklos priežiūros pagrindinės nuostatos. <p>Garantuojama:</p> <ul style="list-style-type: none"> • asmenų teisė apskųsti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus; • teisė į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimą.

³ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.DE127819AE22/asr>

⁴ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/02e0c390abe011eab9d9cd0c85e0b745/asr>

	<p>Įtvirtinamos kitos asmenų ir viešojo administravimo subjektų teisės ir pareigos viešojo administravimo srityje.</p>
<p>SVARBU: 2025-09-25 yra priimti nauji Viešojo administravimo įstatymo pakeitimai⁵. Pagrindinės keičiamos nuostatos:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jeigu kituose įstatymuose įtvirtintais reikalavimais teikiamiems dokumentams ir (ar) informacijai, kurie reikalingi administraciniam sprendimui priimti, nustatoma kitaip nei šio įstatymo nuostatomis, taikomas šis įstatymas, išskyrus atvejus, kai kiti įstatymai įtvirtina šiems dokumentams ir (ar) informacijai privalomus Europos Sąjungos teisės aktų ar Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių reikalavimus. 2. Jeigu kituose įstatymuose nustatyti ūkio subjektų veiklos priežiūrai taikytini reikalavimai prieštarauja šio įstatymo nuostatomis, taikomas šis įstatymas, išskyrus atvejus, kai ūkio subjektų veiklos priežiūros reikalavimai nustatomi tiesiogiai taikomais Europos Sąjungos teisės aktais. 3. Viešojo administravimo subjektas gali reikalauti iš asmens tik tokių administraciniam sprendimui priimti reikalingų dokumentų ir (ar) informacijos, kurių nėra informacinėse sistemose, finansuojamose iš valstybės ar savivaldybės biudžeto ir (ar) valstybės pinigų fondų, arba kurie nėra paskelbti viešai. 	
<p>Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymas (2012-09-18 Nr. XI-2220)⁶</p>	<p>Nustatomi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teisėkūros principai; • teisėkūros stadijos; • valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų teisėkūroje dalyvaujančių asmenų teisės ir pareigos. <p>Teisėkūros principai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tikslingumo; • proporcingumo; • pagarbos asmens laisvėms ir teisėms; • atvirumo ir skaidrumo;

⁵ [https://e-](https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/346bc4709aa311f0bb51b0620d4bdb93?positionInSearchResults=0&searchModelUID=49363676-c586-4b75-b04f-00e021b697d2)

[seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/346bc4709aa311f0bb51b0620d4bdb93?positionInSearchResults=0&searchModelUID=49363676-c586-4b75-b04f-00e021b697d2](https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/346bc4709aa311f0bb51b0620d4bdb93?positionInSearchResults=0&searchModelUID=49363676-c586-4b75-b04f-00e021b697d2)

⁶ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.B4FA4C56B8D5/asr>

	<ul style="list-style-type: none"> • efektyvumo; • aiškumo; • sistemiškumo.
--	--

2 lentelė. Pagrindiniai Lietuvos Respublikos **Vyriausybės nutarimai**, susiję su reguliavimo našta ir geresnio reglamentavimo principais.

<p style="text-align: center;">Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl Ūkio subjektų administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų vertinimo metodikos patvirtinimo (2012-01-11 Nr. 4)⁷</p>	<p>Patvirtinama ūkio subjektų administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų vertinimo metodika.</p> <p>Pavedama ministerijoms, įstaigoms prie ministerijų, kitoms ministerijoms pavaldžioms valstybės institucijoms, Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaigoms ir kitoms Lietuvos Respublikos Vyriausybei atskaitingoms valstybės institucijoms (toliau – institucijos):</p> <ul style="list-style-type: none"> • vertinti ketinamuose keisti teisės aktuose nustatytus ar teisės aktų projektuose siūlomus nustatyti naujus, naikinti ir (ar) keisti galiojančius įpareigojimus ūkio subjektams, galimas sukelti prisitaikymo prie reguliavimo išlaidas ūkio subjektams; • vertinti numatomą prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų pokytį, lyginant galimas sukelti prisitaikymo prie reguliavimo išlaidas su numatomų keisti ir (ar) naikinti galiojančių įpareigojimų jau sukeliomomis prisitaikymo prie reguliavimo išlaidomis; • teikti išvadoms gauti šiuos teisės aktų projektus LR Ekonomikos ir inovacijų ministerijai; • nuolat ieškoti priemonių siekiant užtikrinti, kad bendras prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų, kurias ūkio subjektams sukelia institucijos kompetencijos srityje priimtas teisinis reguliavimas, lygis per kalendorinius metus išliktų nepakitęs arba mažėtų.

⁷ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.134272D720DF/asr>

SVARBU:

Ūkio subjektų administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų vertinimo metodika rekomenduojama vadovautis ir savivaldybėms ir Vyriausybei nepavaldžioms institucijoms.

Prisitaikymo išlaidų išimtis taikoma tik tuo atveju, jeigu kai ketinamu keisti teisės aktu nustatytas ar teisės akto projektu siūlomas nustatyti naujas, naikinamas ir (ar) keičiamas galiojantis įpareigojimas ūkio subjektams, kuriam vykdyti nereikia patirti išlaidų investicijoms, ir jis taikomas ne daugiau kaip 5 ūkio subjektams.

Administracinės naštos vertinimo išimtis taikoma tuo atveju, jeigu atlikus preliminarų vertinimą, pagal nustatytą išlaidų kategoriją nustatoma, kad įvykdyti informacinį įpareigojimą ūkio subjektui trunka mažiau nei 2 valandas per metus ir jis taikomas mažiau nei 20 ūkio subjektų. Šiuo atveju informacinių įpareigojimų sukeliama administracinė našta laikoma nereikšminga ir tolesnis vertinimas ir apskaičiavimas pagal nustatytas išlaidų kategorijas neatliekamas.

Lietuvos Respublikos
Vyriausybės nutarimas dėl
Administracinės naštos
piliečiams ir kitiems
asmenims nustatymo ir
įvertinimo metodikos
patvirtinimo
(2011-02-23 Nr. 213)⁸

Tikslas – reglamentuoti administracinės naštos piliečiams ir kitiems asmenims (užsieniečiams), kurią sukelia teisės aktuose numatyti informaciniai įpareigojimai piliečiams, nustatymą ir įvertinimą.

Administracinei naštai priskiriama:

- laikas, kurį piliečiai turi skirti informaciniams įpareigojimams įvykdyti (laikas, kuris sugaištamas pildant dokumentų formas, siunčiant dokumentus paštu, elektroniniu paštu ar pristatant juos asmeniškai į institucijas ar įstaigas arba atliekant kitus vykdymo veiksmus), išreikštas valandomis;
- asmeninės finansinės išlaidos, kurias piliečiai patiria vykdydami informacinius įpareigojimus (dokumentų spausdinimo, kopijavimo, siuntimo ar pristatymo į institucijas ar įstaigas ir kitos finansinės išlaidos).

⁸<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.393064?positionInSearchResults=12&searchModelUUID=acab031a-212e-40ca-9b81-d8a7c3f1e43f>

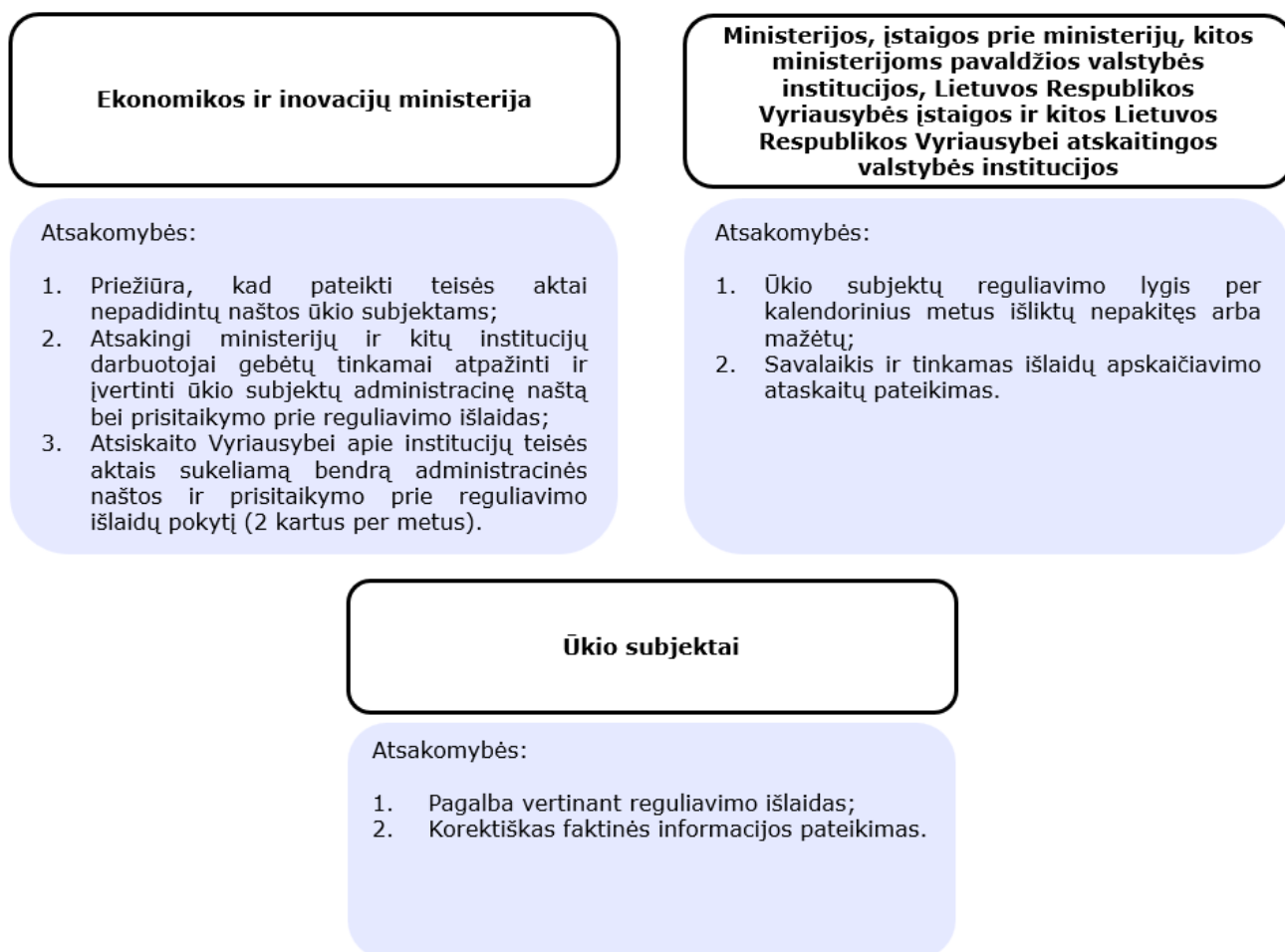
<p>Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo (2003-02-26 Nr. 276)⁹</p>	<p>Tikslas – nustatyti numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo principus, procesą ir dalyvius.</p> <p>Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas atliekamas siekiant:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tobulinti viešosios politikos formavimą; • sprendimų priėmimą; • suteikti rengiančioms ir priimančioms sprendimus valstybės institucijoms ir įstaigoms informaciją apie galimas sprendimų alternatyvas ir jų įgyvendinimo pasekmes; • sudaryti sąlygas pasirinkti tinkamiausią problemos sprendimo būdą. <p>Poveikio vertinimo atlikimo principai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • proporcingumas; • profesionalumas; • bendradarbiavimas.
<p>Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl Galiojančio teisinio reguliavimo poveikio <i>ex post</i> vertinimo metodikos ir ataskaitos formos patvirtinimo (2021-05-05 Nr. 308)¹⁰</p>	<p>Tikslai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nustatyti galiojančio teisinio reguliavimo taikymo apimtį, įvertinti taikymo praktiką ir tai lėmusius veiksniai; • nustatyti galiojančio teisinio reguliavimo veikimo sukeltas teigiamas ir neigiamas pasekmes vertinamo teisinio reguliavimo sričiai, tam tikriems asmenims ar jų grupėms, identifikuoti teisinio reguliavimo poveikio pasekmes nulėmusius veiksniai ir jų priežastis; • nustatyti kitus vertinamo teisinio reguliavimo srities pokyčius, įvykusius dėl papildomų aplinkybių, dariusių įtaką tam tikriems asmenims ar jų grupėms, identifikuoti šio poveikio pasekmes nulėmusius veiksniai ir jų priežastis.

⁹ <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.814F485EB18B/asr>

¹⁰ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/7a73e670b15311eba871a26c1fc3fbc1>

Atsakomybių pasiskirstymas

1 pav. Atsakomybių pasiskirstymas

3.3. PRAKTINĖ EIGA

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija vykdo ūkio subjektų administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų vertinimo stebėseną ir veda bendro prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų apskaitą. Ekonomikos ir inovacijų ministerija visuomenei teikia viešus pranešimus¹¹ apie rezultatus ir administracinės naštos verslui pokyčius¹².

Per pirmąjį 2025 m. pusmetį administracinė našta verslui sumažėjo 12,06 mln. eurų, rodo Ekonomikos ir inovacijų ministerijos atlikta reguliavimo naštos stebėseną. Nuo administracinės naštos vertinimo pradžios 2014 m. iš viso administracinė našta verslui sumažėjo beveik 173,36 mln. eurų.

¹¹<https://eimin.lrv.lt/lt/ziniasklaidai/naujienos/eimin-per-pusmeti-administracine-nasta-verslui-sumazinta-daugiau-kaip-12-mln-euru-XzSJ/>

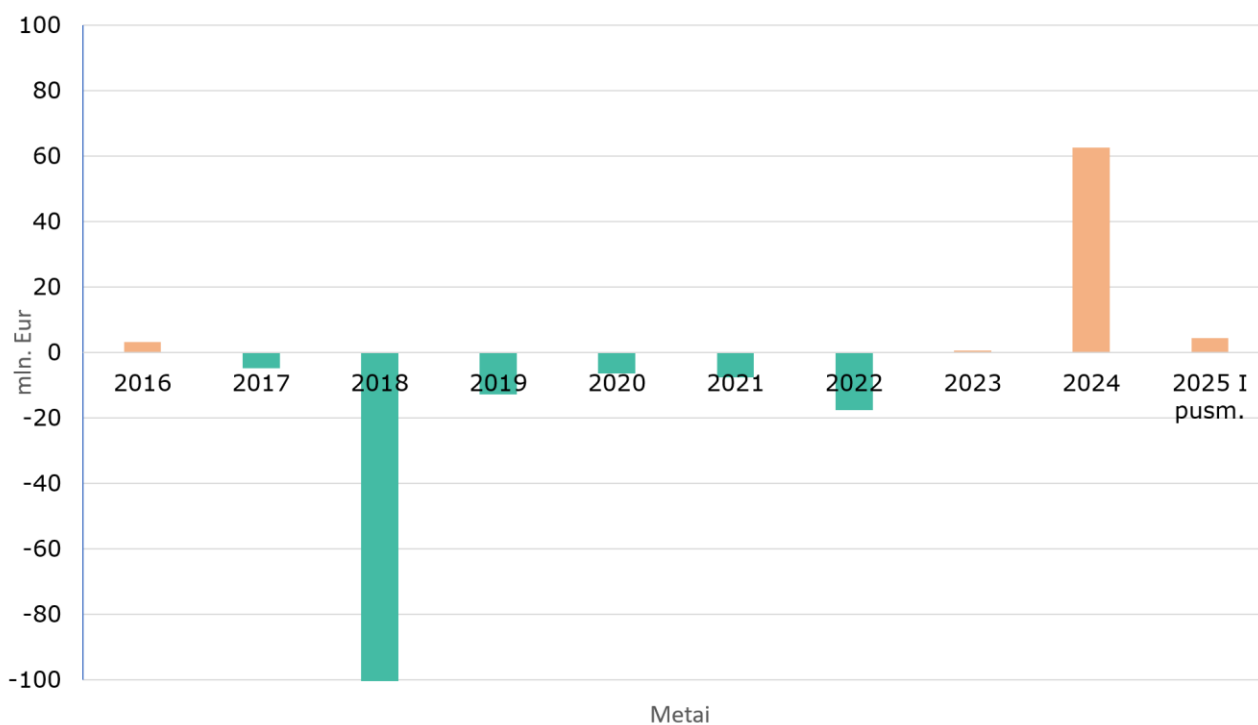
¹²<https://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/verslo-aplinka/geresnis-reglamentavimas/administracines-nastos-ir-prisitaikymo-prie-reguliavimo-islaidu-stebesena/>

Kartu stebėsenos duomenys rodo, kad pritaikymo prie reguliavimo išlaidos pirmąjį 2025 m. pusmetį padidėjo 16,47 mln. eurų. Nuo pritaikymo prie reguliavimo išlaidų vertinimo pradžios 2023 m. šios išlaidos yra išaugusios 87,21 mln. eurų. Didžiaja dalimi išlaidos augo dėl ES lygiu priimtų teisės aktų.

Iš viso 2025 m. pirmąjį pusmetį duomenis Ekonomikos ir inovacijų ministerijai pateikė 14 institucijų. Net 11 iš jų sumažino reguliavimo našta: Aplinkos ministerija, Valstybinė mokesčių inspekcija, Sveikatos apsaugos ministerija, Ryšių reguliavimo tarnyba, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Valstybės duomenų agentūra, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, Žemės ūkio ministerija, Viešųjų pirkimų tarnyba ir Lietuvos standartizacijos departamentas.

Tuo metu trys institucijos – Susisiekimo, Finansų ir Energetikos ministerijos – nurodė padidėjusias administracinės naštos ar pritaikymo prie reguliavimo išlaidas.

Vertinant pagal kilmę, ES kilmės teisės aktai lėmė bendrą administracinės naštos ir pritaikymo prie reguliavimo išlaidų augimą – beveik 23,09 mln. eurų. Tuo metu nacionalinės kilmės teisės aktai verslo našta sumažino daugiau kaip 18,67 mln. eurų.

2 pav. Administracinės naštos ir pritaikymo prie reguliavimo išlaidų **bendras pokytis** 2016-2025 I pusmetis

3 lentelė. Administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų **pokytis** pagal atskiras ministerijas

Ministerija	Išlaidų pokytis 2014-2025 m. I pusmetį, mln. Eur	Išlaidų pokytis 2025 m. I pusmetį, mln. Eur
Aplinkos ministerija	-19,84	-11,47
Ekonomikos ir inovacijų ministerija	-6,75	-0,29
Energetikos ministerija	7,66	3,72
Finansų ministerija	-62,96	8,43
Krašto apsaugos ministerija	2,15	ND
Kultūros ministerija	0,30	ND
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	1,35	ND
Susisiekimo ministerija	10,97	8,84
Sveikatos apsaugos ministerija	-4,04	-0,45
Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	-1,86	ND
Teisingumo ministerija	-1,05	ND
Užsienio reikalų ministerija	ND	ND
Vidaus reikalų ministerija	0,07	ND
Žemės ūkio ministerija	-7,92	-0,11

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2025-02-19 nutarimu Nr. 92¹³ yra sudaryta perteklinių reikalavimų verslui šalinimo komisija, kurią sudaro ministerijų ministrai, konfederacijų ir įvairių asociacijų atstovai.

Komisijos uždutis - inicijuoti pokyčius, susijusius su verslo sąlygų gerinimu, ir spręsti tarpinstitucinius nesutarimus dėl ministerijų lygmens darbo grupių parengtų ir ministerijų teikiamų pasiūlymų dėl perteklinių reikalavimų verslui šalinti priemonių ir jų įgyvendinimo. Komisija, prireikus, gali pasitelkti

¹³ <https://www.e-tar.lt/portal/ru/legalAct/bce47a72f01e11ef8bf78f8ccc0e0474>

ekspertų, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų bei kitų organizacijų atstovų pagalbą.

2025-02-27 Komisija priėmė pirminius sprendimus, kad ministerijos turi sudaryti darbo grupes ir, pasitelkus valstybės institucijų, įstaigų, verslo, vartotojų organizacijų atstovus bei nepriklausomus ekspertus, priimti būtinus sprendimus arba parengti ir nustatyta tvarka teikti Vyriausybei atitinkamų teisės aktų projektus, turinčius įtakos verslo sąlygoms.

Periodiškai vyksta Vyriausybės sudarytos komisijos susitikimai. Susitikimų metu pristatomi ir aptariami biurokratijos mažinimo procesai ministerijų kuruojamose srityse. Biurokratijos mažinimo procesai taip pat aptariami kartu su Lietuvos verslo konfederacijos, Smulkaus ir vidutinio verslo tarybos bei Pramonininkų konfederacijos atstovais, kurie taip pat teikia aktualius siūlymus ministerijoms bei komisijai.

4 lentelė. Ministerijų darbo grupės.

Ministerijų sudarytomis darbo grupėms pavesta:	
<ol style="list-style-type: none">1. iki 2025 m. balandžio 1 d. nustatyti 2–4 didžiausius verslo reguliavimo naštos šaltinius (įvertinus administracinę ir prisitaikymo prie reguliacinių reikalavimų išlaidas bei pareiškėjams ar paramos gavėjams tenkančią su paramos administravimu susijusią naštą);2. patvirtinti šios naštos mažinimo priemonių planą, siekiant iki 2025 m. gruodžio 31 d. sumažinti ją ne mažiau kaip 30 proc.;3. koordinuoti patvirtintų priemonių, mažinančių šią naštą, plano įgyvendinimą.	
Ministerija	Darbo grupės sudarymo data ir dokumento numeris
Aplinkos ministerija	2025-04-07 Nr. V-39
Ekonomikos ir inovacijų ministerija	2025-03-04 Nr. 4-88
Energetikos ministerija	2025-03-17 Nr. 1-64
Finansų ministerija	2025-05-10 Nr. 1K-50
Krašto apsaugos ministerija	2025-05-20 Nr. V-444
Kultūros ministerija	2025-03-20 Nr. IV-217
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2025-03-24 Nr. A1-164
Susisiekimo ministerija	2025-04-22 Nr. 3-164
Sveikatos apsaugos ministerija	2025-05-08 Nr. V-432
Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2025-03-21 Nr. V-314
Teisingumo ministerija	2025-03-26 Nr. 1R-94
Užsienio reikalų ministerija	Darbo grupė nesudaroma
Vidaus reikalų ministerija	2025-03-18 Nr. 1V-186
Žemės ūkio ministerija	2025-03-14 Nr. 3D-131

5 lentelė. Ministerijų sudarytų darbo grupių reguliavimo naštos mažinimo planai.

Aplinkos ministerija
Atskiras prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų mažinimo priemonių planas nerengiamas. Parengtas teisėkūros planas pagal kurį 2025 metais bus peržiūrėti, parengti ir planuojami patvirtinti 124 teisės aktai.
Ekonomikos ir inovacijų ministerija
2025-06-26 patvirtintas prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų mažinimo priemonių planas (iš viso numatytos 37 priemonės). Priemonių santrauka: <ul style="list-style-type: none">• taisyklių pakeitimas, sutrumpinant prašymų nagrinėjimo terminus ir supaprastinant procedūras (numatyti, kad institucijai per numatytą laiką nepateikus išvadų, laikoma, kad institucija neprieštarauja licencijos išdavimui);• administracinę našta verslui mažinantys pakeitimai. Galimybė sprendimo dėl įstatinio kapitalo didinimo priėmimą deleguoti bendrovės valdymo organui, liberalizuoti tarpinių dividendų skyrimo reguliavimą;• supaprastinti tiekėjų atitikties nacionalinio saugumo reikalavimams tikrinimą pagal kurį perkančiosios organizacijos naudotūsi išankstiniu sąrašu ir papildomos patikros neatliktų;• didinti ribas, iki kurių galima sudaryti žodines sutartis, vykdyti neskelbiamus pirkimus, darbų mažos vertės pirkimus;• atsisakyti sunkumų patyrimo reikalavimo tikrinimo;• supaprastinti Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros priemones, sujungiant priemones „TUI Invest“ ir „InoBranda“ / „InoPažanga“;• parengti ir Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro įsakymu patvirtinti Pavyzdinį subsidijų, skiriamų iš valstybės biudžeto lėšomis finansuojamų tęstinių priemonių, skyrimo ir administravimo tvarkos aprašą;• suvienodinti subsidijų skyrimo ir administravimo tvarkos aprašus;• skaitmenizuoti procesus;• sutrumpinti paslaugų suteikimo terminus;• atsisakyti įsiskolinimo VMI ir „Sodra“ pažymų;• patikrų procesus organizuoti pritaikant rizika pagrįstą modelį;• atsisakyti institucijoms teikiamų duomenų dubliavimo;• perkelti valstybės institucijų valdomus informacinius išteklius į valstybės centralizuotai valdomą informacinių technologijų infrastruktūrą;• atnaujinti valstybės institucijų valdomų lokalių duomenų perdavimo tinklų infrastruktūrą, integruojant juos į valstybės centralizuotai valdomą informacinių technologijų infrastruktūrą;• perkelti valstybės institucijų valdomus programinius kodus į centralizuotą Valstybės programinio kodo saugyklą;

- automatizuoti viešųjų pirkimų procesą per naują centralizuotą viešųjų pirkimų informacinę sistemą;
- sukurti patogesnę CPO IS vartotojų aplinką;
- supaprastinti duomenų dalijimąsi tarp institucijų ir informacinių sistemų.

Energetikos ministerija

Perteklinių reikalavimų verslui šalinimo komisija kol kas nėra parengusi priemonių plano. Komisijos prioritetinės kryptys – šilumos ūkio sektorius, atsinaujinančių išteklių pajėgumų plėtojimas ir ministerijos inicijuotų finansinių paramos priemonių sritis. Komisija pateikė pasiūlymus dėl perteklinių reikalavimų verslui šalinimo ir numatė žemiau nurodytas priemones, kurios bus įgyvendinamos rengiant teisės aktų projektus:

- Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo pakeitimo projekte bus nustatomos spartesnės ir palankesnės prijungimo prie elektros tinklų sąlygos vartotojams, kurie įgyvendina stambius projektus. Ši priemonė tiesiogiai prisidės prie administracinės naštos mažinimo stambiems investiciniams projektams, nes bus supaprastinamas statybos ir rekonstravimo darbų derinimas, taip sumažinant laiką ir resursus, kuriuos įmonės turi skirti leidimų, dokumentų ir techninių sąlygų tvarkymui. Papildomai bus nustatoma aiški sąnaudų kompensavimo tvarka ir atsakomybė bei objektyvūs tokių sąlygų taikymo kriterijai.
- Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo ir Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos įstatymo pakeitimo projektais numatoma keisti reikalavimus dėl gamtinių dujų ir biokuro įsigijimo. Šilumos ūkio įstatyme numatoma gamtinių dujų ir biokuro sąnaudų pagrįstumą sieti ne su Energijos išteklių rinkos įstatyme numatytų reikalavimų įvykdymu, o su kuro įsigijimu gamtinių dujų biržoje ir (ar) energijos išteklių biržoje. Kuro įsigijimas gamtinių dujų biržoje ir (ar) energijos išteklių biržoje užtikrina pagrįstą kuro įsigijimo kainą, o ūkio subjektams, pasirinkus kitus kuro įsigijimo būdus, turėtų būti užtikrinama, kad jų įsigytų gamtinių dujų ir (ar) biokuro kaina neviršytų kuro kainų, susiformavusių gamtinių dujų ir (ar) energijos išteklių biržose. Tuo pačiu siūloma nustatyti, kad šilumos tiekėjo sąnaudos kurui įsigyti būtų vertinamos pagal faktinę atitinkamą mėnesį įsigyto kuro kainą, o ne pagal vidutinę metinę biržos kainą. Tokiu atveju šilumos tiekėjams nereikėtų Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai teikti papildomų įrodymų dėl patirtų sąnaudų kurui įsigyti pagrįstumo.
- Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo pakeitimo projektu numatoma papildyti šio įstatymo 23 straipsnį 10 dalimi ir 24 straipsnį 16 dalimi, numatant, kad ūkio subjektams, vykdančioms mažmeninę prekybą naftos dujomis ir nefasuotais naftos produktais, neprivaloma įsigyti leidimo mažmeninei prekybai naftos produktais, jeigu jų vykdoma veikla atitinka nurodytas sąlygas. Šie pakeitimai sumažins perteklinius reikalavimus degalų

kortelių veiklos modelį vykdančioms bendrovėms ir paskatins konkurenciją mažmeninėje degalų rinkoje, o taip pat suvienodins teisinį reguliavimą su kitose ES valstybėse narėse taikoma praktika.

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. kovo 3 d. nutarimo Nr. 277 „Dėl Įmonių, veikiančių energetikos srityje, energijos ar kuro, kurių reikia elektros ir šilumos energijai gaminti, pirkimų taisyklių patvirtinimo“ pakeitimu šilumos gamintojams bus sudaromos geresnės sąlygos įsigyti energijos išteklius (elektros energiją, gamtines dujas) ir jų pirkimus vykdyti paprasčiau ir efektyviau per nacionalinės centrinės perkančiosios organizacijos elektroninį katalogą CPO LT, taip pat mažinami pirkimų taisyklių pertekliniai reikalavimai gamintojams, kurių šilumos gamybos veikla yra nereguluojama, nustatomos aiškesnės ir skaidresnės prekybos biokuru sąlygos.
- Siekiant mažinti administracinę naštą rinkos dalyviams, Energetikos ministerija planuoja peržiūrėti teisės aktus, reglamentuojančius elektrinių, gaminančių elektros energiją iš atsinaujinančių išteklių, statybų reikalavimus bei minėtų elektrinių prijungimo prie elektros tinklų proceso reglamentavimą nuo pradžių iki leidimų išdavimo dienos, užtikrinant, kad bus reikalaujama pateikti tik tuos dokumentus, kurie tikrai yra privalomi ir būtini, siekiant tinkamai įgyvendinti atsinaujinančių išteklių energijos projektus.

Finansų ministerija

Parengtas prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų mažinimo priemonių planas. Priemonių santrauka:

- atsisakyti rengti ir skelbti vertybinių popierių prospektą, kai emisijos bendra vertė iki 12 mln. Eur;
- atsisakyti perteklinių ir skaitmeninei aplinkai nepritaikytų vartojimo kredito gavėjų informavimo reikalavimų;
- atsisakyti perteklinių priežiūros ataskaitų teikimo bei mažinti ataskaitų apimtį ir pateikimo dažnumą;
- atsisakyti lošimo įrenginių fizinio ženklinimo specialiu ženklu;
- lengvinti neperkančiųjų organizacijų pirkimų sąlygas;
- supaprastinti investicinius projektus;
- supaprastinti projekto veiklos ataskaitos procesą;
- supaprastinti ir efektyvinti pirkimų priežiūros procesą;
- tobulinti ES investicijų administravimo informacinę sistemą INVESTIS;
- supaprastinti aplinkos taršos mokesčio deklaravimą;
- supaprastinti verslo liudijimų išdavimą;
- rengti preliminarias deklaracijas;
- sumažinti akcizų deklaracijų formas;
- sukurti muitinės „vieno langelio“ aplinką;

<ul style="list-style-type: none"> • liberalizuoti prekių pateikimo muitinei reikalavimus; • atsisakyti kasos aparatų techninę priežiūrą atliekančių įmonių sertifikatų; • mokesčių mokėtojams suteikti vieną įgaliojimą jungtis prie visų VMI sistemų; • atsisakyti reikalavimo paramos gavėjams ir teikėjams teikti VMI mėnesines ataskaitas.
Krašto apsaugos ministerija
Atskiras prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų mažinimo priemonių planas nerengiamas. Sudaryta darbo grupė vertina teisės aktus ir gautus pasiūlymus turinčius įtakos verslo sąlygoms.
Kultūros ministerija
Prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų mažinimo priemonių planas neparengtas. Planuojama atnaujinti darbo grupės sudėtį ir veiklą, parengti naštos mažinimo planą, derinant su dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano veiksmais.
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
ND
Susisiekimo ministerija
<p>Parengtas prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų mažinimo priemonių planas. Priemonių santrauka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • panaikinti TKA daugiau kaip 5 metus neteiktas paslaugas; • perduoti laivų žurnalo registro tvarkymą iš LTSA ūkio subjektams/laivų savininkams; • skaitmenizuoti paslaugas/procesus; • panaikinti locmanų veiklos licencijavimą; • atsisakyti iš RC pažymų pateikimo norint perduoti laivą; • atsisakyti registruojant riedmenis nuotraukų pateikimo; • atsisakyti reikalavimo asmenims, ketinantiems užsiimti keleivių vežimo už atlygį lengvaisiais automobiliais pagal užsakymą ir lengvaisiais automobiliais taksi, tikrinti, ar ūkio subjektas yra skolingas (neskolingas); • paspartinti paslaugos suteikimą, kelių transporto priemonių atitikties techniniams parametrams sertifikato išdavimo, atnaujinimo, pratęsimo terminą ne mažiau kaip 30%; • atsisakyti popierinių pažymų; • atsisakyti perteklinių reikalavimų dėl vairavimo instruktorių išsilavinimo; • supaprastinti mokomųjų transporto priemonių vaizdo registratorių techninius reikalavimus;

- sudaryti lankstesnes ir patogesnes verslo vystymo sąlygas, teisės dirbti vairavimo mokykloje vairuotojų mokytoju ir (arba) vairavimo instruktoriumi;
- įteisinti nuotolinio vairavimo teorijos mokymą;
- atsisakyti reikalavimo orlaivio registravimo ir perregistravimo procedūrose sudaryti notarinę sutartį;
- numatyti atvejus, kada civilinės aviacijos ūkio subjektų patikros/audito paslaugų suteikimą atlieka du tikrintojai ir kada tai gali atlikti vienas tikrintojas;
- sudaryti ūkio subjektams galimybę greičiau gauti reikiamus dokumentus AB „Via Lietuva“;
- supaprastinti elektroninių ryšių infrastruktūros, ypač naujų mobiliojo ryšio bokštų iki 30 metrų, kurie nėra laikomi ypatingais statiniais, įrengimą ir ryšių bokštų teisinio statuso pakeitimą;
- atsisakyti įgyti LTSA išduodamą leidimą mokymo centrams, kurie teikia asmenų, siekiančių įgyti teisę dirbti pavojingojoje geležinkelio zonoje ir (ar) teisę vadovauti krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbams, mokymo paslaugas;
- sudaryti sąlygas ūkio subjektams, pageidaujantiems privalomai LTSA išduodamus fizinius dokumentus atsiimti LTSA klientų aptarnavimo padaliniuose Kaune ir Klaipėdoje, galimybę juos atsiimti bet kuriuo laiku;
- suteikti teises atlikti transporto priemonių techninę apžiūrą asmenims, turintiems teisę vairuoti tik b ir c kategorijos transporto priemones;
- įsivertinti tikslingumą, esant pagrįstoms galimybėms atsisakyti reikalavimo vairavimo mokykloms turėti specialią b kategorijos transporto priemonių vairuotojų mokymui pritaikytą aikštelę;
- supaprastinti privažiuojamųjų geležinkelio kelių valdytojų licencijavimo sąlygas.

Sveikatos apsaugos ministerija

Pagal kompetenciją atliekamas ūkio subjektų pasiūlymų vertinimas.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija

Sudarytai darbo grupei buvo pavesta identifikuoti, kuriose veiklose yra perteklinių reikalavimų verslui ir įsivertinti ar galima nusistatyti 2–4 didžiausius reguliavimo naštos šaltinius (įvertinus - administracinę naštą ir prisitaikymo išlaidas). Darbo grupė, atsižvelgdama į ministerijos veiklą pobūdį, kad ministerijos funkcijos nėra tiesiogiai susijusios su verslo reguliavimu ar priežiūra ir atlikusi analizę dėl padalinių veiklų sąsajų su verslu, neidentifikavo perteklinių reikalavimų verslui, todėl naštos mažinimo planai nebuvo parengti.

Teisingumo ministerija

Parengtas prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų mažinimo priemonių planas. Priemonių santrauka:

Problema/poreikis	Priemonė
Našta notarų klientams bei nepakankamas paslaugų prieinamumas.	Skaitmenizuoti paslaugas.
Apsunkintas naujai steigiamų ar keičiančių pavadinimą juridinių asmenų registravimas.	Atsisakyti tokių prekių ženklų savininkų teisių apsaugos reikalavimų, kurie yra nesuderinami su Prekių ženklų įstatyme nustatytais teisėmis.
Renkami pertekliniai asmens duomenys patentų ir dizaino paraiškose.	Atsisakyti perteklinių asmens duomenų rinkimo.
Lietuvos teisės aktuose nustatyti vienodi reikalavimai teikti rinkodaros pranešimus tiek fiziniams, tiek juridiniams asmenims. ES reglamentavimas leidžia nustatyti kitokias taisykles komunikuojant ne su fiziniams asmenimis.	Nustatyti lengvesnes tiesioginės rinkodaros sąlygas juridinių asmenų atžvilgiu.
Patentiniams patikėtiniais, advokatams ir jų padėjėjams numatytas reikalavimas atstovauti Valstybiniame patentų biure tik turint įgaliojimą.	Numatyti atvejus, kai įgaliojimo teikti neprivaloma.
Valstybinio patentų biuro Apeliaciniam skyriui nesuteikta galimybė priimti sprendimą dėl ginčo nagrinėjimo išlaidų.	Numatyti teisę Valstybinio patentų biuro Apeliaciniam skyriui spręsti dėl išlaidų paskirstymo.
Ne visos su Juridinių asmenų registru susijusios paslaugos teikiamos „vieno langelio“ principu.	Patobulinti informacinę sistemą, kad visos su Juridinių asmenų registru susijusios paslaugos teikiamos „vieno langelio“ principu.
Užsienio reikalų ministerija	
Užsienio reikalų ministerijos kompetencijos srityje priimtas teisinis reguliavimas nesukelia administracinės naštos ūkio subjektams. Dėl šios priežasties administracinės naštos mažinimo klausimams darbo grupė nesudaroma ir priemonių planas nerengiamas.	
Vidaus reikalų ministerija	

Priemonių planas nėra patvirtintas. Darbo grupės numatytos priemonės:

- Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimai, dėl kurių nereikės pranešti apie pasikeitusį juridinio asmens buveinės adresą. Optimizuojama darbdavio keitimo procedūra: naikinama galimybė stabdyti sprendimo priėmimo terminą (šiuo metu sustabdyti galima iki 2 mėn.) ir sprendimas bus priimamas per 1 mėnesį.
- DBSIS funkcionalumo tobulinimas: sukuriama integracinė sąsaja su e.paslaugos.lt, sukuriamas išsiųstų dokumentų neįteikimo fakto valdymo funkcionalumas, atliekama išorinio portalo plėtra, sudarant sąlygas perduoti didelės apimties dokumentus susipažinimui išoriniams gavėjams (kai to neįmanoma padaryti per e. pristatymo sistemą ir el. paštą).

Žemės ūkio ministerija

Konkrečios naštos mažinimo priemonės 2025-09-29 dienai nėra patvirtintos.

Numatyta darbų eiga:

- perteklinių reikalavimų identifikavimas nustatytuose naštos šaltiniuose prioritetinėse srityse ir keistinių teisės aktų analizė (II ketv.);
- teisės aktų projektų rengimas, derinimas (II-III ketv.);
- žemės ūkio ministro įsakymų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų priėmimas (III-IV ketv.);
- įstatymų projektų pateikimas Seimui (IV ketv.).

Be ministerijų inicijuojamų reguliavimo naštos mažinimo priemonių buvo organizuota ir ūkio subjektų apklausa, kurios metu buvo prašoma pateikti teisės aktų/veiklos tobulinimo pasiūlymus. Įvairūs ūkio subjektai pateikė 278 pasiūlymus¹⁴. Šie pasiūlymai buvo svarstomi ministerijų darbo grupėse, dalis jų perkelti į ministerijų rengiamus naštos mažinimo priemonių planus.

4. TARPTAUTINĖS PRAKTIKOS

4.1. EBPO

EBPO jau daug metų rengia gaires, skirtas padėti šalims gerinti reguliavimo politiką ir užtikrinti, kad teisės aktai bei kiti reguliavimo instrumentai būtų kokybiški, efektyvūs ir proporcingi. Pagrindinės EBPO rekomendacijos dėl reguliavimo politikos ir valdymo kokybės (angl. *OECD Recommendation on*

¹⁴<https://eimin.lrv.lt/lt/ziniasklaidai/naujienos/institucijos-biurokratijos-mazinimo-planai-programuojamas-proverzis/>

Regulatory Policy and Governance, priimta 2012 m., atnaujinta 2021 m.)¹⁵ apima kelis kertinius principus:

1. Įrodymais grįstas reguliavimas:
 - sprendimai turi būti pagrįsti patikimais duomenimis, analize, sąnaudų-naudos vertinimu;
 - rekomenduojama taikyti poveikio vertinimus (RIA – *Regulatory Impact Assessment*) prieš priimant reguliavimą.
2. Atvirumas ir skaidrumas:
 - privaloma konsultuotis su visuomene, socialiniais partneriais, ekspertais;
 - teisėkūros procesai turi būti skaidrūs ir prieinami, kad visuomenė žinotų, kaip formuojamas reguliavimas.
3. Atsakomybė ir atskaitomybė:
 - institucijos, atsakingos už reguliavimą, turi būti aiškiai identifikuotos ir atsakingos už sprendimus.
 - reikia reguliariai vertinti, ar reguliavimas veikia taip, kaip planuota.
4. Reguliavimo kokybės užtikrinimas per visą ciklą:
 - ne tik rengiant naujus teisės aktus, bet ir peržiūrint galiojančius („*ex post review*“);
 - svarbu šalinti pasenusius ar perteklinius reikalavimus (reguliavimo „naštos mažinimas“).
5. Institucijų stiprinimas ir koordinavimas:
 - rekomenduojama turėti nepriklausomas ar centrinės institucijas, kurios prižiūri reguliavimo kokybę;
 - užtikrinti koordinaciją tarp ministerijų ir agentūrų.
6. Tarptautiškumas:
 - reguliavimas turi derėti su tarptautiniais įsipareigojimais;
 - reikia vengti nereikalingų kliūčių prekybai ir investicijoms.
7. Įgyvendinimas ir vykdymo užtikrinimas:
 - kokybiškas reguliavimas apima ne tik taisyklių priėmimą, bet ir veiksmingą jų įgyvendinimą;

¹⁵https://www.oecd.org/en/publications/good-regulatory-practices-and-co-operation-in-trade-agreements_cf520646-en.html

- vykdymo kontrolė turi būti proporcinga ir rizika grįsta.

Kodėl Lietuva taiko EBPO rekomendacijas

Narystė EBPO. Lietuva tapo **EBPO nare 2018 m.** Visos šalys narės įsipareigoja laikytis organizacijos priimtų **Tarybos rekomendacijų.**

Tarptautinis standartas. EBPO rekomendacijos yra laikomos tarptautiniu „auksiniu standartu“ dėl gero reguliavimo kokybės. Lietuvai svarbu taikyti šias rekomendacijas, kad būtų užtikrinta, jog teisėkūros sistema „neprasilenktų“ su kitų pažangių valstybių praktikomis.

ES ir EBPO nuoseklumas. Daugelis EBPO principų (poveikio vertinimas, konsultacijos, reguliavimo peržiūra) atitinka **ES reikalavimus** dėl geresnio reglamentavimo (angl. *Better Regulation*). Kadangi Lietuva yra ir ES narė, EBPO gairių taikymas padeda užtikrinti suderinamumą.

Institucijų stiprinimas. Rekomendacijos suteikia praktinę pagalbą, kaip pagerinti teisėkūrą: nuo konsultacijų iki poveikio vertinimų. Lietuva jas taiko, kad sustiprintų **teisėkūros kokybės sistemą**, sumažintų administracinę naštą, pagerintų reguliavimo skaidrumą.

Tarptautinis įvaizdis ir investicijų pritraukimas. EBPO standartų laikymasis yra signalas investuotojams, kad Lietuva turi **stabilią, prognozuojamą ir skaidrią reguliavimo sistemą**, tai svarbu ekonomikos konkurencingumui.

6 lentelė. EBPO rekomendacijų taikymas.

Eil. Nr.	Rekomendacija	Paaškinimas	LR praktinis taikymas	Siūlomas įrankis/metodas rekomendacijai įgyvendinti
1.	Siekti aukštos reguliavimo kokybės	Reguliavimo politika turi būti vyriausybės prioritetas, o kokybės užtikrinimas – strateginė nuostata	Vyriausybės programoje įtvirtintas tikslas - mažinti administracinę ir teisinio reguliavimo naštą	Nustatyti ir matuoti administracinės ir teisinio reguliavimo naštos mažinimo kokybinius tikslus, išreikštus skaitinėmis reikšmėmis
2.	Iš anksto planuoti reguliavimą	Aiškiai planuoti teisėkūros iniciatyvas, nustatyti prioritetus	Teisėkūros darbų planas, kuriame nurodoma, kokie teisės aktai bus	Pagal REFIT kriterijus tobulintinių teisės aktų prioritetų nustatymas ir jų įtraukimas į teisės

			rengiami/tobuliniami/keičiami	aktų tobulinimo planus
3.	Įtraukti suinteresuotas šalis	Konsultacijos su visuomene, ūkio subjektais, NVO, ekspertų grupėmis	„E. pilietis“ sistema, kurioje galima teikti pastabas dėl teisės aktų projektų, formalus teisės aktų projektų viešinimas ir derinimo procedūros	Vieningos sistemos sukūrimas ir skirtingų įrankių taikymas (pagal auditorijos tipą), kurių įvairovė neapsiribojant yra pateikta 2019 Europos auditorių ataskaitoje Nr. 14 ¹⁶ . Tai leistų plačiai išnaudoti viešųjų konsultacijų galimybes ir pasiekti įvairiausių respondentus
4.	Taikyti poveikio vertinimus	Vertinti ekonominę, socialinę, aplinkosauginę poveikį ir alternatyvas	Pagal 2003 m. LR Vyriausybės nutarimą Nr. 276 privalomas poveikio vertinimas	Poveikio vertinimą pagrįsti skaitinėmis reikšmėmis, vengiant abstrakčių vertinimų (geriau, mažiau, daugiau ir pan.). Vykdyti paskesnę stebėseną švieslentėje, ar vertinimo metu numatytos reikšmės yra pasiektos
5.	Užtikrinti institucinius pagrindus	Turėti instituciją ar padalinį, kuris prižiūrėtų teisinio reguliavimo kokybę	Teisingumo ministerija Ekonomikos ir inovacijų ministerija	Nustatyti ir fiksuoti teisės aktų kokybės rodiklius: 1. gaunamų užklausų dėl teisės aktų

¹⁶ <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/public-participation-14-2019/lt/index.html>

				<p>taikymo mažėjimas;</p> <p>2. ginčų dėl teisės aktų taikymo mažėjimas.</p>
6.	Skatinti tarpinstitucinį koordinavimą	Vengti prieštaravimų ir funkcijų bei numatytų reikalavimų dubliavimosi tarp ministerijų ir kitų įstaigų	Teisės aktų derinimo procedūros	Taikyti vertės srauto žemėlapių (VSM) metodiką, kuri padeda įvertinti teisės aktais reglamentuojamus procesus etapais, ar jie nesidubliuoja, ar jie nėra pertekliniai.
7.	Peržiūrėti galiojantį reguliavimą	Vertinti teisės aktų veiksmingumą po priėmimo, šalinti perteklinius reikalavimus	Pagal 2021-05-05 LR Vyriausybės nutarimą Nr. 308 atliekamas galiojančio teisinio reguliavimo poveikio <i>ex post</i> vertinimas	Taikyti vertės srauto žemėlapių (VSM) ir teisės akto praktinį (realiomis aplinkybėmis) taikymą (GEMBA) metodikas. Šios metodikos padeda analizuoti teisės aktais reglamentuotą procesą realiomis proceso veikimo sąlygomis ir pastebėti proceso trūkumus
8.	Proporcingų kontrolės priemonių taikymas k	Kontrolė turi būti grįsta rizikos vertinimu ir neperteklinė	Atskirose institucijose (VMI ir pan.) taikoma rizikos analizės sistema, pagal kurią tikrinami tik labiausiai rizikingi atvejai	Nustatyti kokybinius ir pamatuojamus kontrolės tikslus ir periodiškai vertinti, ar taikomos priemonės duoda reikalingą efektą (teigiamą pokytį).

9.	Reguliavimo valdymo kultūros stiprinimas	Skatinti įrodymais grįstą sprendimų priėmimą, mokymus ir metodikas	Ministerijų ir institucijų darbuotojų mokymai apie teisinį reguliavimą, naštos mažinimą, priemones ir pan.	Įvesti keičiamų teisės aktų kokybės stebėseną ir ją taikyti rotaciniu būdu. Sukurti metodiką, kuri parodo, kokių kompetencijų trūksta darbuotojams ir pagal šią informaciją tobulinti mokymų programas
10.	Atsižvelgti į tarptautinį kontekstą	Derinti nacionalinius teisės aktus su ES ir tarptautiniais standartais	ES direktyvų perkėlimas į nacionalinę teisę	Vengti perteklinio nacionalinio reguliavimo.
11.	Užtikrinti, kad teisės aktai būtų aiškūs, suprantami, viešai prieinami.	Teisės aktai turi būti rengiami atsižvelgiant į tai kas juos taikys. Teisės aktas turi būti aiškus, vengiama dviprasmybių, neaiškių nuostatų. ,	Viešai skelbiami teisės aktai ir jų projektai	Nustatyti ir fiksuoti teisės aktų kokybės rodiklius: 1. gaunamų užklausų dėl teisės aktų taikymo mažėjimas; 2. ginčų dėl teisės aktų taikymo mažėjimas.
12.	Nustatyto teisinio reguliavimo vertinimas ir atskaitomybė	Vertinti, kaip reguliavimo politika veikia, ir atsiskaityti už rezultatus	Vyriausybės, ministerijų ir kitų institucijų veiklos ataskaitos	Nustatyti teisės akto tikslo pasiekimo skaitines reikšmes ir matuoti pokytį

4.2. ONE-IN-ONE-OUT PRINCIPAS

One-In-One-Out (OIOO) – tai reguliavimo principas, pagal kurį kiekvienam naujam reguliavimui, įvedamam į sistemą, turi būti pašalintas arba supaprastintas vienas esamas. Tikslas – išlaikyti reguliavimo naštos balansą ir užkirsti kelią reguliavimo augimui. Europos Komisija įvedė OIOO principą kaip dalį savo „*Better Regulation*“ iniciatyvos, siekdama užtikrinti, kad nauji teisės aktai nesukeltų didesnės administracinės naštos nei esami¹⁷.

7 lentelė. Pagrindinės OIOO išvados:

Taikymas	Europos Komisija nuosekliai įtraukė OIOO į „ <i>impact assessment</i> “ (IA) procesus
Rezultatai	<ul style="list-style-type: none">• 2022 m. Europos Komisija paskelbė, kad sutaupytos sąnaudos (apie 7,3 mlrd. EUR) iš esmės kompensuoja naujas reguliavimo išlaidas;• tikrasis poveikis ūkio subjektams pasimatys tik įsigaliojus teisės aktams.
Iššūkiai	<ul style="list-style-type: none">• sunku įvertinti sąnaudas skirtingiems ūkio subjektams;• dažnai neįtraukiamos netiesioginės išlaidos (pvz., tiekimo grandinėje);• išlieka rizika perkelti direktyvas su papildomais nacionaliniais reikalavimais (angl. <i>Gold-plating</i>).
Ūkio subjektų požiūris	<ul style="list-style-type: none">• dalis verslo asociacijų pripažįsta, kad priemonė svarbi, bet praktinėje veikloje naštos mažėjimas dar nejaučiamas;• kai kurie mano, kad žaliosios ir skaitmeninės transformacijos politika sukels naują didelę naštą, kurios OIOO gali nepajėgti kompensuoti.
Rekomendacijos	<ul style="list-style-type: none">• plačiau viešinti OIOO metodiką, rezultatus, vykdyti geresnę komunikaciją ūkio subjektams ir visuomenei;• skatinti ūkio subjektus aktyviau teikti realius kaštų duomenis;• gerinti integraciją su REFIT ir kitomis „<i>Better Regulation</i>“ iniciatyvomis.

Lietuvoje OIOO principas įvestas LR Vyriausybės 2012 m. sausio 11 d. nutarimu Nr. 4¹⁸.

¹⁷https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU%282024%29754202?utm_source

¹⁸<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.134272D720DF/asr>

Nutarime įtvirtinti principai/pareiga:

1. vertinti ketinamuose keisti teisės aktuose nustatytus ar teisės aktų projektuose siūlomus nustatyti naujus, naikinti ir (ar) keisti galiojančius įpareigojimus ūkio subjektams, galimas sukelti prisitaikymo prie reguliavimo išlaidas ūkio subjektams;
2. vertinti numatomą prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų pokytį, lyginant galimas sukelti prisitaikymo prie reguliavimo išlaidas su numatomų keisti ir (ar) naikinti galiojančių įpareigojimų jau sukeliomomis prisitaikymo prie reguliavimo išlaidomis;
3. nuolat ieškoti priemonių siekiant užtikrinti, kad bendras prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų, kurias ūkio subjektams sukelia institucijos kompetencijos srityje priimtas teisinis reguliavimas, lygis per kalendorinius metus išliktų nepakitęs arba mažėtų.

8 lentelė. Esminis OIOO principas.

Esminis OIOO principas	Paaiškinimas
Balansas	Nauji teisės aktai ar taisyklės neturi didinti bendros reguliavimo naštos, jei nepašalinama esama našta.
Efektyvumas	Nuolat peržiūrimi teisės aktai ir šalinami neefektyvūs ar vertės nekuriantys reikalavimai.
Matavimas	Naujo reguliavimo sąnaudos turi būti mažesnės lyginant su gaunama nauda.

4.3. GERESNIS REGLAMENTAVIMAS IR KOKYBĖ. REFIT PROGRAMA

2012 m. spalio 12 d. Europos Komisija priėmė Komunikatą COM/2012/0746¹⁹ „**ES reglamentavimo kokybė**“ **REFIT** (angl. *Regulatory Fitness and Performance Programme*) – tai Europos Komisijos reglamentavimo kokybės ir rezultatų programa. Siekiama užtikrinti, kad ES teisės aktais būtų veiksmingai, efektyviai ir mažiausiomis sąnaudomis pasiekiami geri rezultatai piliečiams ir įmonėms. Programos REFIT tikslas – pasiekti, kad ES teisės aktai būtų paprasti, veiksmingi ir nenutolę nuo ES politikos tikslų.

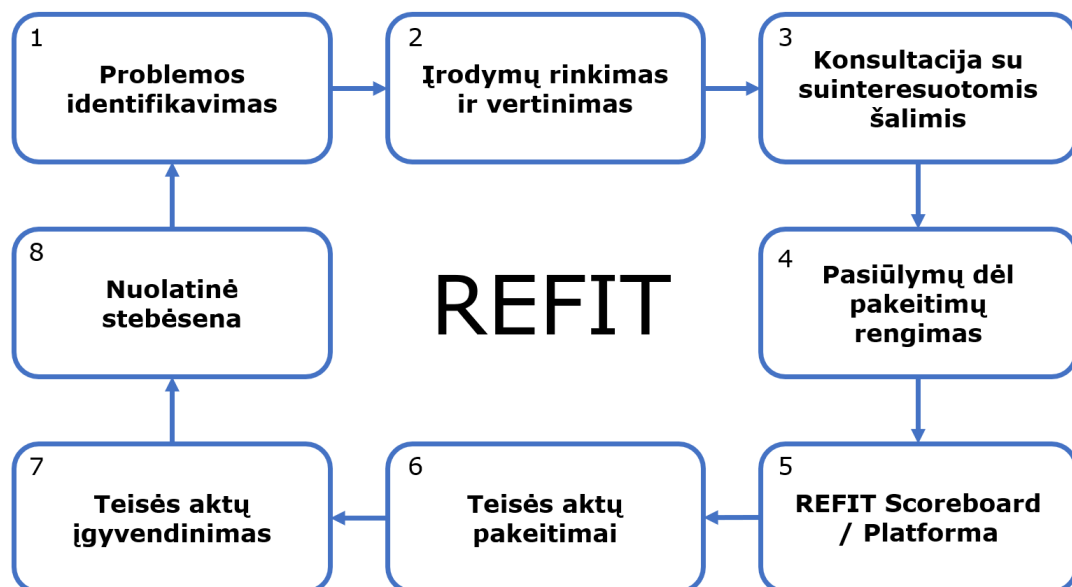
¹⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex:52012DC0746>

9 lentelė. Europos Komisijos reglamentavimo kokybės ir rezultatų programos principai.

ES reglamentavimo kokybė	
Pažangus reglamentavimas. Neatidėliotinių ekonomikos problemų sprendimas	ES teisės aktai būtini, kad būtų pasiekti ES sutarties tikslai ir sudarytos sąlygos pažangiam, tvariam ir integraciniam augimui, kuris naudingas piliečiams, įmonėms ir darbuotojams. Įmonėms ir piliečiams susirūpinimą kelia teisės aktų sudėtingumas ir administracinė jų įgyvendinimo našta. Yra būtinybė teisės aktus tobulinti, pašalinant visą nereikalingą reglamentavimo našta ir užtikrinti, kad ES teisyne atitiktų savo paskirtį.
Reglamentavimo kokybės ir rezultatų programa <i>Šioje dalyje skelbiama reglamentavimo kokybės ir rezultatų programa (REFIT)</i>	ES teisės aktai turi būti dar veiksmingesni, siekiant juose nustatytų viešosios politikos tikslų: turi būti akivaizdi jų papildoma nauda, kuo daugiau privalumų turi būti išnaudota mažiausiomis sąnaudomis, turi būti laikomasi subsidiarumo ir proporcingumo principų. Galutinis rezultatas turi būti realiai juntamas įmonėms, darbuotojams ir piliečiams per paprastą, aišką, stabilią ir nuspėjamą reglamentavimo sistemą.
Pažangaus reglamentavimo priemonės. Rezultatų gerinimas	<ul style="list-style-type: none"> • Poveikio vertinimas, kuris atliekamas prieš atliekant esamos politikos ar teisės aktų peržiūrą ir juo vadovaujantis nustatoma problema; • reglamentavimo priemonių vertinimas; • konsultacijos su piliečiais ir suinteresuotosiomis šalimis.
Pažangaus reglamentavimo valdymas. Įgyvendinimo gerinimas	<ul style="list-style-type: none"> • ES teisės aktų įgyvendinimo parama; • aiškesnių ir paprastesnių teisės aktų priėmimas.
Pažangus reglamentavimas – bendra užduotis	<p>Europos Parlamentas, Taryba ir patariamasis įstaigos sutelkia dėmesį į rezultatus, kad įrodymais pagrįsta poveikio analizė būtų tiesiogiai naudinga didesnei jų daromų pakeitimų daliai.</p> <p>Valstybės narės, perkeldamos į nacionalinę teisę ir įgyvendindamos ES teisės aktus, atsako už reglamentavimo sistemos aiškumą ir paprastumą.</p>

Išvados	Siekiant užtikrinti ES reglamentavimo kokybę, ES teisės aktai ir nacionalinės taisyklės, kuriomis jie įgyvendinami, turi būti administruojami taip, kad ir toliau būtų veiksmingai pasiekiami juose nustatyti viešosios politikos tikslai. Reglamentavimo sistemos turi atitikti savo paskirtį ir tuomet, kai keičiasi problemos, randami nauji sprendimai, kinta politiniai prioritetai.
Rezultatai pagal skirtingas veiklos šakas	Su REFIT rezultatais pagal skirtingas veiklos šakas galima susipažinti REFIT švieslentėje ²⁰ .

Vertinant Europos Komisijos komunikatą COM/2012/0746²¹, REFIT programą/modelį²², Europos Komisijos „*Better Regulation*“ principus²³, Europos Komisijos teisės aktų vertinimo principus²⁴, galima sudaryti aštuonių etapų REFIT ciklą:

3 pav. REFIT ciklas

Norint geriau suprasti REFIT etapus, vertinant REFIT programą/modelį²⁵, Europos Komisijos „*Better Regulation*“ principus²⁶ bei gerą patirtį galima detalizuoti kiekvieno etapo esminius principus (10 lentelė).

²⁰ <https://op.europa.eu/webpub/com/refit-scoreboard/en/>

²¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex:52012DC0746>

²² https://commission.europa.eu/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-more-efficient-and-future-proof_en

²³ https://commission.europa.eu/law/law-making-process/better-regulation_en

²⁴ https://commission.europa.eu/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/evaluating-laws_en

²⁵ https://commission.europa.eu/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-more-efficient-and-future-proof_en

²⁶ https://commission.europa.eu/law/law-making-process/better-regulation_en

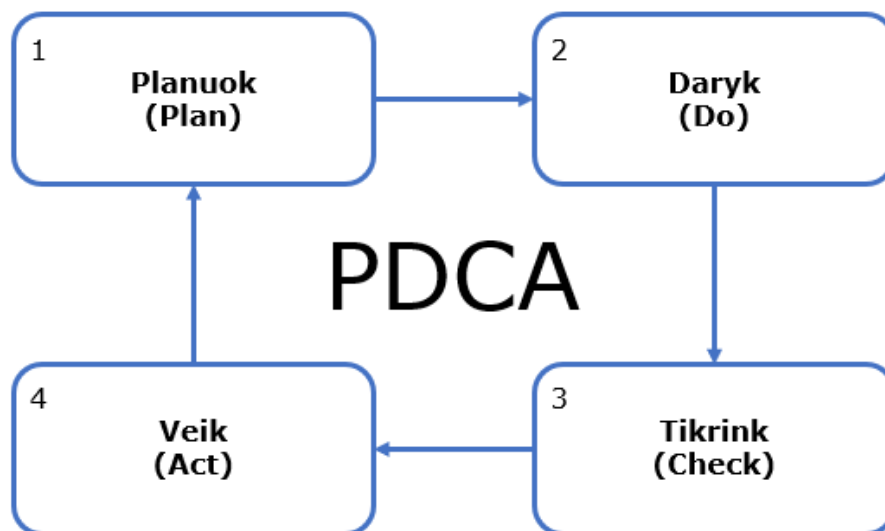
10 lentelė. REFIT ciklo principai.

1. Problemos identifikavimas (kurį teisės aktą reikia peržiūrėti)		
Eil. Nr.	Esminiai principai	Paiškinimas
1.	Administracinės naštos dydis	Pirmenybė teikiama teisės aktams, kurie sukuria daugiausia reikalavimų ūkio subjektams, piliečiams ar viešajam sektoriui.
2.	Ekonominis vertinimas	Pirmenybė teikiama teisės aktams, kurie sukuria didesnę finansinę naštą.
3.	Skundai, pastabos ir konsultacijos	Pirmenybė teikiama teisės aktams, jeigu gaunama daug skundų/prašymų konsultuoti/kitų signalų iš piliečių, ūkio subjektų, valstybės institucijų.
4.	Pasenusi teisė	Pirmenybė teikiama teisės aktams, kurie nebeatitinka technologinės, ekonominės ar socialinės realybės.
5.	Nesuderinti teisės aktai	Pirmenybė teikiama teisės aktams, kurie yra dubliuojantys arba prieštaraujantys vieni kitiems.
6.	Politinis ir strateginis prioritetasis	Pirmenybė teikiama teisės aktams, kurie turi didžiausią strateginę reikšmę ES politikai (pvz., žalioji kursas, skaitmenizacija). Sritys, kuriose teisės aktų supaprastinimas gali labiausiai prisidėti prie politinių ir strateginių prioritetų.
7.	„Fitness check“ planavimas pagal laiko tarpą	Kai kurie teisės aktai automatiškai numatyti peržiūrėti po tam tikro laiko (pvz., 3 metai).
2. Įrodymų rinkimas ir vertinimas		
8.	„Evidence-based policy“ įrodymais pagrįsta politika	Pasiūlymai/sprendimai, grindžiami faktais ir analize, o ne politinėmis nuostatomis. Naudojami poveikio vertinimai, ataskaitos, studijos, tyrimai.
9.	Skaidrumas	Visa eiga, duomenys, metodai ir rezultatai turi būti laisvai ir suprantamai prieinami visuomenei.

10.	Įvairovė	Įrodymams/pagrindimams naudojami įvairūs šaltiniai: statistika, tyrimai, praktinė patirtis iš kitų valstybių.
3. Konsultacija su visuomene ir kitomis suinteresuotomis šalimis		
11.	Atvirumas	Kiekvienas asmuo, kuriam taikomas teisės aktas, turi turėti galimybę pateikti nuomonę.
12.	Įtraukimas	Įtraukiamos įvairios grupės: piliečiai, įmonės, asociacijos, valstybės institucijos ir pan.
13.	Proporcingumas	Konsultacijų mastas proporcingas temos svarbai ir poveikiui: <ul style="list-style-type: none"> • dideli pokyčiai → plataus masto konsultacijos; • smulkūs pokyčiai → tikslinės konsultacijos.
4. Pasiūlymų dėl pakeitimų rengimas		
14.	Proporcingumas	Priemonės turi būti kuo paprastesnės, nepersistengiant su reguliavimu — tik tiek, kiek būtina tikslui pasiekti.
15.	Paprastumas	Pasiūlymai turi sumažinti administracinę naštą, pašalinti dubliavimus, padaryti teisės aktus aiškesnius.
5. REFIT Scoreboard / Platforma (skaidrumas, tarpinė stebėseną)		
16.	Skaidrumas	Visi darbai ir prioritetai skelbiami viešai, kad būtų aišku, kas peržiūrima.
17.	Atsakomybė	Komisija atsiskaito už pažangą, teikia metines ataskaitas.
18.	Dalyvavimas	REFIT platforma leidžia piliečiams, įmonėms ir kitiems suinteresuotiems asmenims teikti pasiūlymus dėl supaprastinimo.
6. Teisės aktų pakeitimai		
19.	Teisėtumas ir atitiktis	Teisės aktai turi atitikti teisinę tvarką.
20.	Kokybė ir aiškumas	Tekstas turi būti suprantamas, nedviprasmiškas, be perteklinių nuostatų.

7. Teisės aktų ir juose numatytų reikalavimų įgyvendinimas		
21.	Bendradarbiavimas	Valstybės narės privalo laiku įgyvendinti ES teisę.
22.	Vienodas taikymas	Visi turi taikyti tas pačias taisykles, kad nebūtų diskriminacijos ar konkurencijos iškreipimo.
23.	Vengti perteklinių reikalavimų	Nacionalinės institucijos neturi įvesti perteklinių reikalavimų, kurie apsunkina reglamento įgyvendinimą.
8. Nuolatinė stebėseną		
24.	Nuolatinis tobulinimas	Nuolat stebima/vertinama, ar teisės aktai veikia taip, kaip numatyta.
25.	Atviri duomenys	Siektini ir pasiekti tikslai/rodikliai turi būti viešai prieinami.

Svarbu pastebėti, kad REFIT ciklas koreliuoja su daugelyje ministerijų ir institucijų naudojamais „įdiegtais“ LEAN kokybės vadybos PDCA (planuok, daryk, tikrink, veik) ir kitais metodais, kurių tikslas – šalinti švaistymus, kurti naujas arba tobulinti esamas veiklas, surasti esmines problemos atsiradimo priežastis ir numatyti veiksmus joms pašalinti.

4 pav. PDCA ciklas

11 lentelė. REFIT ir PDCA ciklų palyginimas.

Eil. Nr.	REFIT etapas	PDCA atitikmuo	
1.	Problemos identifikavimas	Plan	Nustatoma, ką reikia spręsti.
2.	Įrodymų rinkimas ir vertinimas	Plan	Duomenų analizė, pasiruošimas.
3.	Konsultacija su visuomene ir kitomis suinteresuotomis šalimis	Plan	Įtraukiamos suinteresuotosios šalys.
4.	Pasiūlymų dėl pakeitimų rengimas	Do	Kuriami pokyčių sprendimai.
5.	REFIT Scoreboard / Platforma	Check	Matuojama, ar pokyčiai teigiami.
6.	Teisės aktų pakeitimai	Do/Act	Sprendimai įgyvendinami.
7.	Teisės aktų ir juose numatytų reikalavimų įgyvendinimas	Act	Sprendimai taikomi praktikoje.
8.	Nuolatinė stebėseną	Check/Act	Grįžtamasis ryšys, naujas planavimas.

4.4. OMNIBUS RINKINIAI

ES Komisija inicijuoja įvairius pasiūlymus, kad atkurtų konkurencingumą, paskatintų ekonomikos augimą ir sumažintų administracinę naštą. Kai reikia atnaujinti arba pakeisti daug teisės aktų vienu metu, pvz., dėl mokesčių, aplinkosaugos standartų ar kitų reguliavimo pakeitimų, tai vadinama „OMNIBUS“ (lot. *viskas viename*) rinkiniais.

Konkretūs tikslai apima išlaidų ir ataskaitų teikimo įsipareigojimų sumažinimą iki 2023 m. bent 25 proc. visoms įmonėms, o mažoms ir vidutinėms bent 35 proc. Numatomas ekonominis poveikis apie 37,5 mlrd. Eur sutaupymų visoje ES narėse.

Šiuo metu yra šeši „OMNIBUS“ supaprastinimo paketai²⁷.

Šie paketai yra dalis Europos Komisijos strategijos supaprastinti ES teisės aktus, sumažinant reguliavimo naštą ir skatinti ekonominę konkurenciją, išlaikant aplinkosauginius, socialinius ir ekonominius tikslus.

²⁷ https://www.consilium.europa.eu/lt/policies/simplification/?utm_source

12 lentelė. OMNIBUS paketai.

Paketas	Sritis	Tikslai
OMNIBUS I	Tvarumas	Supaprastinti išsamaus patikrinimo pareigas, užtikrinti, kad informacijos apie tvarumą teikimas būtų labiau prieinamas ir lengviau įgyvendinamas, supaprastinti ir sustiprinti ES pasienio anglies dioksido korekcinį mechanizmą. Taip siekiama sumažinti įmonėms taikomų ES reikalavimų sudėtingumą ir padidinti konkurencingumą, kartu išsaugant ES ekonominius, socialinius ir aplinkos apsaugos tikslus.
OMNIBUS II	ES investicijos	Supaprastinti esamus teisės aktus, susijusius su ES investicijomis, pvz., su programa „InvestEU“, siekiant sutelkti 50 mlrd. Eur papildomų viešųjų ir privačiųjų investicijų tam tikrų sričių ES politikai remti.
OMNIBUS III	Bendra žemės ūkio politika	Supaprastinti bendrą žemės ūkio politiką ir padidinti ūkininkų konkurencingumą. 2025 m. gegužės mėn. pateiktame trečiajame bendrajame dokumentų rinkinyje daugiausia dėmesio skiriama teisės aktų peržiūrai. Tikslai: sumažinti administracinę naštą ir kontrolę, supaprastinti smulkiems ūkininkams skirtas išmokų schemas ir paramos sąlygų taisyklės, pagerinti ūkininkų finansavimą krizės metu. Siūlomos priemonės galėtų padėti ūkininkams kasmet sutaupyti iki 1,6 mlrd. Eur, o nacionalinėms institucijoms – daugiau kaip 200 mln. Eur.
OMNIBUS IV	Mažos vidutinės kapitalizacijos įmonės ir skaitmenizacija	Supaprastinti bendrąją rinką keliose srityse, remiant mažas vidutinės kapitalizacijos įmones, skatinant gaminius reglamentuojančių teisės aktų skaitmenizaciją, nustatant bendrąsias laisvo gaminių judėjimo specifikacijas, sumažinant MVI ir mažoms vidutinės kapitalizacijos įmonėms taikomas duomenų saugojimo pareigas, be kita ko, susijusias su BDAR taisyklėmis, dvejiems metams atidedant

		baterijų išsamaus patikrinimo reikalavimų taikymą.
OMNIBUS V	Gynybos parengtis	Palengvinti ir paskatinti investicijas į gynybą ir pagerinti sąlygas gynybos pramonei, taip pat supaprastinti viešuosius pirkimus saugumo ir gynybos srityse. Pasiūlymai atitinka Komisijos baltąją knygą dėl Europos gynybos parengties 2030 m., kurios tikslas – sudaryti sąlygas masiniam investicijų į gynybą šuoliui Europoje, kad artimiausiais metais būtų įmanoma papildomai išleisti iki 800 mlrd. Eur.
OMNIBUS VI	Cheminės medžiagos	Supaprastinti ES cheminių medžiagų teisės aktus, sumažinant reikalavimų laikymosi išlaidas ir administracines procedūras įmonėms visoje cheminių medžiagų vertės grandinėse, kartu išlaikant aukštą apsaugos lygį. Dėl šių priemonių pramonė kasmet galėtų sutaupyti ne mažiau kaip 363 mln. Eur.

4.5. KITŲ ŠALIŲ PATIRTIS

13 lentelė. Kitų šalių patirtis.

Reg Watch Europe	
	
REGWATCHEUROPES MEMBERS	
 Regelrådet <small>Swedish Better Regulation Council</small>	 ATR <small>Adviescollege toetsing regeldruk</small>
 Nationaler Normenkontrollrat	 Regulatory Policy Committee
 Regelrådet	 Úřad vlády České republiky
 THE FINNISH COUNCIL OF REGULATORY IMPACT ANALYSIS	 THE DANISH BUSINESS REGULATION FORUM
5 pav. RegWatchEurope nariai	

RegWatchEurope yra tinklas nepriklausomų nacionalinių konsultacinių / priežiūros institucijų Europos šalyse, kurios vertina naujų teisės aktų poveikį bei reguliavimo našta²⁸. Šios institucijos konsultuoja savo vyriausybes, iškelia rekomendacijas, stebi, kaip įgyvendinamas reglamentavimas, siekdamos užtikrinti, kad teisės aktai būtų efektyvūs, aiškūs, su minimalia pertekline našta. Tinklui priklausančios institucijos:

1. Reguliavimo naštos vertinimo patariamoji taryba (Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR))²⁹ – Nyderlandai;
2. Danijos verslo reguliavimo forumas (Danish Business Regulation Forum (DBRF))³⁰ – Danija;
3. Suomijos reglamentavimo poveikio analizės taryba (Finnish Council of Regulatory Impact Analysis (FCRIA))³¹ – Suomija;
4. Nacionalinė normų kontrolės taryba (Nationaler Normenkontrollrat (NKR))³² – Vokietija;
5. Reguliavimo poveikio vertinimo taryba (Regulatory Impact Assessment Board (RIAB))³³ – Čekija;
6. Reguliavimo politikos komitetas (Regulatory Policy Committee (RPC))³⁴ – Jungtinė Karalystė;
7. Švedijos geresnio reglamentavimo taryba (Swedish Better Regulation Council (Regelrådet / SBRC))³⁵ – Švedija;
8. Norvegijos geresnio reglamentavimo taryba (Norwegian Better Regulation Council (Regelrådet, NBRC))³⁶ – Norvegija;
9. Rumunijos reglamentavimo poveikio vertinimo taryba (The Romanian Regulatory Impact Assessment Council (CCEIAN)) – Rumunija.

Šios institucijos:

1. vertina reguliavimo poveikį, ypač naujų teisės aktų: socialinį, ekonominį, aplinkosaugos, verslo aspektus;
2. skatina reguliavimo supaprastinimą ir mažinimą biurokratinę ir administracinę našta piliečiams ir verslui;
3. dalyvauja diskusijose su ES institucijomis (Europos Komisija, Parlamentas, Taryba) dėl teisėkūros kokybės, geresnės reguliavimo politikos, "vienas į –

²⁸ <https://www.regwatcheurope.eu/>

²⁹ <https://www.adviescollegeregeldruk.nl/>

³⁰ <https://regelforum.dk/english>

³¹ <https://valtioneuvosto.fi/en/council-of-regulatory-impact-analysis>

³² https://www.normenkontrollrat.bund.de/Webs/NKR/EN/home/home_node.html

³³ <https://ria.vlada.cz/ria-in-czechia/>

³⁴ <https://www.gov.uk/government/organisations/regulatory-policy-committee>

³⁵ <https://www.regelradet.se/english>

³⁶ <https://regelradet.no/nbrc/>

vienas iš” principo (“one in, one out”) ir kitų priemonių, mažinančių reguliavimo našta;
4. keičiasi gera praktika tarp šalių.

Nyderlandai

Nyderlandai 2024 m. atliko teisės aktų pakeitimus³⁷, kurie leido įpareigoti mažiau įmonių atlikti metinių finansinių ataskaitų auditą ir parengti metinę audito ataskaitą. Tai sumažino našta įmonėms ir auditoriams. Pakeitimu buvo įgyvendinta Europos Komisijos direktyva, su kuria į įmonių klasifikavimo kriterijus įvertinama infliacija per pastaruosius 10 metų. Nyderlanduose kaip ir Lietuvoje įmonių dydis (labai maža, maža, vidutinė, didelė) ir pareiga atlikti finansinį auditą yra nustatomas pagal šiuos įmonės dydžio kriterijus: įmonės pajamų ir balansinė turto vertė. Šių kriterijų vertės Nyderlanduose buvo padidintos 25 proc., todėl dalis Nyderlandų įmonių pagal kriterijus tapo mažesnės (pvz., vietoje vidutinės įmonė tapo maža). Tai lėmė, kad įmonės turės įtraukti mažiau informacijos į savo metines finansines ataskaitas, o daliai jų nebereikės atlikti finansinių auditų. Skaičiuojama, kad dėl šio pakeitimo reguliavimo našta įmonėms sumažėjo maždaug 45 mln. Eur per metus.

Nyderlanduose buvo atlikta Standartinių verslo ataskaitų (angl. *Standard Business Reporting (SBR)*) sistemos ir Prekybos rūmų (*Kamer van Koophandel*) duomenų centralizavimo reforma³⁸. Nyderlandų nacionalinė standartizuota ataskaitų teikimo sistema buvo pradėta kurti 2004–2009 m. laikotarpiu, o nuo 2013 m. tapo vieninteliu privalomu formatu daugeliui finansinių ir statistinių ataskaitų verslui. Sistemos esmė:

- naudojamas vieningas XBRL (*eXtensible Business Reporting Language*) duomenų standartas;
- ataskaitas įmonės pateikia vieną kartą, o duomenys automatiškai pasiekiami kelioms institucijoms (Mokesčių inspekcijai, Centrinei statistikos tarnybai, Finansų priežiūros institucijai ir kt.);
- taip išvengiama dubliavimosi, skirtingų formų pildymo ir pakartotinių pateikimų.

Prieš reformą įmonės turėjo pildyti atskiras ataskaitas kiekvienai institucijai. Kiekvienos institucijos ataskaitos forma turėjo skirtingą struktūrą, loginį modelį, terminus ir kontrolės kriterijus. Po reformos įmonės vieną kartą parengia ataskaitą pagal bendrą duomenų taksonomiją ir SBR sistema automatiškai perduoda duomenis visoms reikiamoms institucijoms. Dauguma mažų įmonių gali pateikti ataskaitas tiesiogiai per savo apskaitos programinę įrangą (be tarpinio auditorių ar konsultantų darbo ir duomenų kopijavimo).

³⁷ <https://www.government.nl/latest/news/2023/12/22/audit-and-annual-report-obligatory-for-fewer-companies>

³⁸ <https://www.sbr-nl.nl/english/what-is-sbr/sbr-roadmap-2020-2025>

Buvo įvertinta, kad ši reforma padeda sumažinti reguliavimo našta verslui 600 – 750 mln. Eur per metus.

Vokietija

Vokietijoje nuolat matuojama reguliavimo našta verslui, viešajam sektoriui ir gyventojams. Padidėjus šiai naštai, Vokietijoje kas keli metai yra priimami Biurokratijos mažinimo aktai (angl. „*Bureaucracy Reduction Act*“, vok. „*Gesetz zur Bürokratieentlastung*“). Biurokratijos mažinimo akte yra pateikiama serija veiksmų, kurių tikslas – sumažinti reguliavimo našta verslui, piliečiams ir viešajam sektoriui.

Paskutinis priimtas Biurokratijos mažinimo aktas yra jau ketvirtasis³⁹. Jis buvo priimtas Bundestage 2024 m. rugsėjo mėn. ir patvirtintas Bundesrate 2024 m. spalio mėn. Šis aktas įsigaliojo nuo 2025 m. sausio 1 d. Skačiuojama, kad šis jau ketvirtasis aktas leis sutaupyti verslui apie 3,5 milijardo eurų per metus⁴⁰.

Keli pakeitimai, kurie buvo patvirtinti Biurokratijos mažinimo aktu Nr. 4:

1. dokumentų, tokių kaip sąskaitų kopijos, banko išrašai, darbo užmokesčio / algalapiai, archyvavimo terminai sumažinti nuo 10 metų iki 8 metų. Reguliavimo našta mažėja apie 625 mln. Eur kasmet;
2. taisyklės, kurios reikalavo popierinių dokumentų su ranka pasirašytais parašais, visiškai panaikintos (kai tik įmanoma) ir pakeistos į „tekstinės formos“ reikalavimą, pavyzdžiui, dokumentai gali būti teikiami elektroniniu paštu, PDF formatu be būtinybės turėti ranka pasirašytą popierinį originalą;
3. panaikintas viešbučių registracijos reikalavimas visiems svečiams, kurie yra Vokietijos piliečiai, taip sumažinta apie 62 mln. Eur per metus reguliavimo naštos ir taupoma apie 3 mln. valandų per metus popierinių formų pildymui;
4. kaip ir Nyderlandų atveju įmonių dydžio nustatymo ribiniai kriterijai buvo padidinti 25 proc., todėl dalis įmonių pagal šiuos kriterijus sumažėjo (pvz., vietoje vidutinio dydžio įmonė dabar klasifikuojama kaip maža), todėl tai leido daliai įmonių neatlikti finansinių ataskaitų audito ir ataskaitose teikti mažiau duomenų. Skačiuojama, kad tai Vokietijos įmonėms leido sumažinti 650 mln. Eur reguliavimo naštos per metus.

Biurokratijos mažinimo aktas Nr. 3 buvo priimtas 2019 m. ir pradėjo veikti nuo 2020 m sausio 1 d. Šis aktas reguliavimo našta Vokietijoje sumažino apie 1,1 milijardo Eur per metus. Vienas iš teisės aktų pakeitimų pavyzdžių -

³⁹ <https://kanzlei-slr.de/en/fourth-bureaucracy-relief-act/>

⁴⁰ https://www.bmjv.de/EN/topics/focus/01_bureaucracy_reduction/01_bureaucracy_reduction_node.html

padidinta mažų įmonių pajamų riba nuo 17 500 Eur iki 22 000 Eur. Viršijus šią ribą, įmonės turi rengti PVM deklaracijas, į sąskaitas faktūras įtraukti PVM ir mokėti PVM mokesť. Šios ribos padidinimas leido sumažinti reguliavimo našť apie 110 mln. Eur per metus⁴¹.

Dirbtinio intelekto panaudojimas. Vokietijos federalinė statistikos tarnyba nagrinėja dirbtinio intelekto naudojimą prisitaikymo prie reguliavimo išlaidoms įvertinti⁴². Dirbtinis intelektas identifikuoja atitinkamas teisės akto ištraukas ir prognozuoja poveikį verslo išlaidoms. Tai užtikrina, kad didesnis teisės aktų paketas gali būti įvertintas per reguliavimo išlaidų kriterijų.

Jungtinė Karalystė

Jungtinės Karalystės verslo ir prekybos departamentas (angl. *United Kingdom Department for Business and Trade*) inicijavo šiuos pakeitimus⁴³, kurie įsigaliojo 2025 metais:

1. padidino ribą tarp vidutinės ir didelės įmonės. Buvo padidinta vidutinės įmonės darbuotojų riba nuo 250 iki 500. Tokiu būdu apie 2000 įmonių buvo perkvalifikuotos iš „didelių“ į „vidutines“. Tai reiškė mažiau ataskaitų toms įmonėms, kurios buvo perkvalifikuotos į vidutines;
2. vidutinės įmonės buvo atleistos nuo pareigos rengti metinių finansinių ataskaitų priedą - strateginę ataskaitą. Tai sumažino našť maždaug 41 000–43 000 įmonių. Strateginės ataskaitos tikslas – suteikti akcininkams, investuotojams, darbuotojams ir kitiems suinteresuotiems asmenims aiškia informaciją apie įmonės veiklos rezultatus ir ateities strategiją, kad jie galėtų priimti informuotus sprendimus.

Vertinama, kad šie pakeitimai leido sumažinti reguliavimo našť iki 150 mln. svarų sterlingų per metus.

Dar vienas esminis pakeitimas kilo iš Vyriausybės programos „*Smarter Regulation to Grow the Economy*“. 2024 m. sausio 1 d. buvo pakeistas Darbo teisių reglamentas⁴⁴. Buvo atsisakyta būtinybės visiems darbuotojams kasdien registruoti darbo valandas. Įmonės gali neberegistruoti išdirbtų darbo valandų, jeigu įmonės gali kitais būdais įrodyti, jog laikosi Darbo laiko reglamento reikalavimų:

- darbuotojo darbo laikas neviršija maksimalaus 48 val./ per savaitę;

⁴¹<https://www.bundeswirtschaftsministerium.de/Redaktion/DE/Artikel/Service/buerokratieentlastungsgesetz-III.html>

⁴²https://www.destatis.de/EN/About-Us/Events/Machine-Learning/Slides/s2_walprecht.pdf?__blob=publicationFile&v=1

⁴³<https://www.gov.uk/government/publications/smarter-regulation-one-year-on/smarter-regulation-one-year-on-html-version>

⁴⁴ <https://www.legislation.gov.uk/ukxi/2023/1426/contents/made>

- naktinis darbas ar poilsio laikai atitinka Darbo laiko reglamento reikalavimus.

Įmonės vis dar gali rinktis, kaip saugoti darbo laiko įrašus – tik nebėra privaloma kasdien registruoti kiekvieno darbuotojo valandų. Skačiuojama, kad šis pakeitimas leis sumažinti reguliavimo našta verslui 1,2 milijardo svarų sterlingų per metus.

Singapūras

Nuo 2023 m. pabaigos buvo įsteigtas Tarpministerinis komitetas (angl. „*Inter-Ministerial Committee (IMC)*“), kurio tikslas – peržiūrėti tarpsektorinius reguliavimo klausimus, kurie sukelia verslams našta, ir koordinuoti vyriausybės institucijų veiksmus. Pradėjęs darbą šis komitetas surinko verslo bendruomenės atsiliepimus. Duomenys buvo surinkti iš daugiau nei 140 Singapūro verslo lyderių, kurie veikia 14-oje skirtingų sektorių. Buvo siekiama nustatyti, kur teisinis reguliavimas trukdo verslo veiklai. Komitetas parengė tris įsipareigojimus⁴⁵:

1. visos ministerijos ir vyriausybės įstaigos turi viešai paskelbti aptarnavimo standartus. Aptarnavimo standartas turi užtikrinti, kad Singapūro institucijos verslui suteiks bet kokio tipo paslaugą (licencija, sertifikatas, leidimas, pažymėjimai ir kt.) ne ilgiau kaip per 30 darbo dienų. Tai reiškia, kad Singapūras siekia užtikrinti prognozuojamą ir greitą reguliacinį procesą, kad verslai nelauktų mėnesiais dėl užsakytos paslaugos;
2. visos Singapūro institucijos, kurios išduoda verslui licencijas, leidimus, sertifikatus, pažymėjimus ir kt. turi pailginti standartinį jų galiojimo laiką bent iki 3 metų, o jeigu įmanoma – iki 5 metų. (anksčiau kai kurios licencijos galiodavo tik 1 metus ar net trumpiau, todėl verslas kasmet turėdavo pateikti pakartotines paraiškas, mokėti mokesčius ir gaišti laiką).
3. Singapūro vyriausybė turi optimizuoti reguliavimo procesus, kad kuo labiau sumažintų perteklinius reguliavimo institucijų veiksmus, pasikartojančius informacijos prašymus. Šis įsipareigojimas yra akcentuotas pirmiausia ne į teisės aktų pakeitimą, o į procesų analizę, kad jie būtų kaip galima optimalūs ir suderinti tarpusavyje tarp skirtingų institucijų. Akcentuojama, jeigu keli procesai gali vykti lygiagrečiai vienu metu, tai turi būti įteisinta ir privaloma.

5. REGULIAVIMO NAŠTOS MAŽINIMO 2025 METŲ GEROJI PATIRTIS

⁴⁵<https://www.mti.gov.sg/-/media/MTI/COS-2025/Factsheets/MTI-Press-Release-on-the-IMC-for-Pro-Enterprise-Rules-Review-Statements-of-Commitment.pdf>

Įvertinus 2025 metų I pusmečio rezultatus galima išskirti daugiausiai administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų sumažinusius pavyzdžius (14 lentelė).

14 lentelė. Daugiausiai administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų sumažinę pavyzdžiai.

Institucija	Teisės aktas	Mažini mas mln. Eur	BUVO	YRA
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija	Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2025 m. birželio 25 d. įsakymas Nr. D1-83 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. D1-971 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.07.03:2017 „Statinių techninės ir naudojimo priežiūros tvarka. Naujų nekilnojamojo turto kadastro objektų (inžinerinių statinių) formavimo tvarka“ patvirtinimo“ pakeitimo“	5,73	Pastatų techninė apžiūra buvo numatyta atlikti du kartus per metus (pavasarinė ir rudeninė).	Pakeitimu reglamentuota pastatų techninė apžiūra vieną kartą per metus (pavasarinė). Pakeitimas pagrįstas techninių prižiūrėtojų patirtimi ir apžiūros tikslais.
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija	Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymo „Dėl Pastatų duomenų banko informacinės sistemos steigimo ir jos nuostatų patvirtinimo“ projektas	5,58	Bendro naudojimo objektų valdytojai rankiniu būdu pildydavo anketas ir tai užtrukdavo apie dvi valandas .	Sukurta informacinė sistema, kuri yra integruota su valstybiniais registrais todėl didelė dalis bendro naudojimo valdytojo duomenų pildant

			Techniniai pastato prižiūrėtojai rankiniu būdu pildydavo priežiūros aktus ir informaciją dubliuodavo techninių apžiūrų žurnaluose.	anketą užpildomi automatiškai (kadastro duomenys, gyventojai ir pan.). Visas anketos užpildymas sutrumpėjo ir trunka apie vieną valandą . Techniniai pastato prižiūrėtojai negaišta laiko rankiniu būdu pildydami dokumentus ir juos dubliuodami techninių apžiūrų žurnaluose.
Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos	Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2025 m. balandžio 8 d. įsakymas Nr. VA-29 „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. birželio 10 d. įsakymo Nr. VA-116 „Dėl Kasos aparatu užfiksuotų duomenų apsaugos nuo neteisėto jų pakeitimo ar	3,12	Norint užregistruoti kasos aparatą reikėdavo važiuoti į VMI, pildyti popierinius dokumentus, kuriuos vėliau apdorodavo VMI specialistas. Kiekvieną dieną rankiniu būdu reikėjo pildyti kasos operacijų žurnalą.	Per sukurtą informacinę sistemą i. EKA kasos aparatai registruojami nuotoliniu būdu. Kasos operacijų žurnalas generuojamas automatiškai.

	sunaikinimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“			
Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija	Geležinkelių transporto eismo saugos įstatymo pakeitimas	ND	Geležinkelių infrastruktūros valdytojų darbuotojams mokymus vykdė ir egzaminavo LTSA patvirtintos mokymo ir egzaminavimo įmonės.	Geležinkelių infrastruktūros valdytojai patys pagal savo nustatytas mokymų programas vykdo darbuotojų mokymus ir jeigu numatyta - egzaminavimą. Darbuotojai mokomi pagal konkrečios geležinkelio infrastruktūros ir krovinių ypatumus.

Verslo subjektams teisės aktuose nustatytų reikalavimų įvertinimo ir tobulinimo pavyzdžiai, taikant Vertės srauto žemėlapiu metodą, pateikti 15 lentelėje.

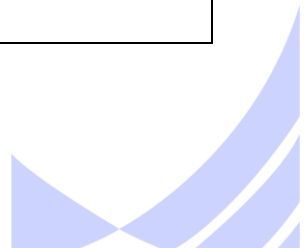
15 lentelė. Verslo subjektams teisės aktuose nustatytų reikalavimų įvertinimo ir tobulinimo pavyzdžiai, taikant Vertės srauto žemėlapiu metodą.

Pirmasis pavyzdys
Vertinamas teisės aktas arba jo dalis
2025-05-29 Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus įsakymas Nr. 2BE-122 „Dėl įgaliojimų egzaminuoti fizinius asmenis, siekiančius įgyti teisę dirbti pavojingąje geležinkelio zonoje, ir (ar) fizinius asmenis, siekiančius įgyti teisę vadovauti krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbams, išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
Nuoroda
https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/8194e8063c8211f0b070ee7f1ceefc75/asr
Teisės akte nurodyti ir stebimi reguliavimo tikslai
Nenustatyti

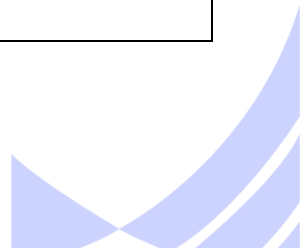
Verslo subjekto atliekami veiksmai pagal teisės akte numatytus reikalavimus/procesą

Eil. Nr.	Teisės akte numatytas reikalavimas	Verslo subjekto atliekami veiksmai, kad būtų įgyvendintas reikalavimas	Reikalavimo įgyvendinimo sąnaudos	Ar kuriam vertė	Švaistymai
1.	Parengti egzaminavimo kokybės valdymo sistemą, kuri apima: <ul style="list-style-type: none"> • nediskriminacines galimybes; • nešališkumą; • paskatų ar spaudimo nebuvimą; • slaptumą. 	Išsigryninti reikalavimus ir apimtį	30 min.	Taip	Klaidų taisymas, nepanaudotos žinios
		Parengti kokybės valdymo sistemos projektą	180 min.	Taip	
		Suderinti kokybės valdymo sistemos projektą	30 min.	Taip	
		Patvirtinti kokybės valdymo sistemą	2 min.	Taip	
2.	Parengti 70 klausimų-atsakymų katalogą (asmenų siekiančių įgyti teisę dirbti pavojingoje geležinkelių zonoje)	Išsigryninti reikalavimus ir apimtį	30 min.	Taip	Perprodukcija, klaidų taisymas, nepanaudotos žinios
		Parengti klausimų atsakymų projektą	700 min.	Taip	
		Suderinti klausimų atsakymų projektą	60 min.	Taip	
		Patvirtinti klausimų atsakymų projektą	2 min.	Taip	
3.	Parengti 200 klausimų-atsakymų katalogą (asmenų siekiančių vadovauti krovinių krovimo ir	Išsigryninti reikalavimus ir apimtį	30 min.	Taip	Perprodukcija, klaidų taisymas, nepanaudotos žinios
		Parengti klausimų atsakymų projektą	2000 min.	Taip	

	tvirtinimo vagonuose darbams)				
		Suderinti klausimų atsakymų projektą	120 min.	Taip	
		Patvirtinti klausimų atsakymų projektą	2 min.	Taip	
4.	Pateikti įrangos, naudojamos egzaminų vaizdo įrašams daryti ir saugoti, nuosavybės teisę ar valdymą kitu teisėtu pagrindu patvirtinančių dokumentų kopijas	Parengti įrangos, naudojamos egzaminų vaizdo įrašams daryti ir saugoti, nuosavybės teisę ar valdymą kitu teisėtu pagrindu patvirtinančius dokumentus	20 min.	Ne	Papildomas procesas, perprodukcija
		Sukurti egzaminavimo sistemą	8000 Eur.	Taip	
5.	Parengti organizacinių ir techninių priemonių, naudojamų egzaminų rezultatų atsekamumui užtikrinti, aprašymą	Išsigryninti reikalavimus ir apimtį	30 min.	Taip	Perprodukcija, klaidų taisymas, nepanaudotos žinios
		Parengti organizacinių ir techninių priemonių, naudojamų egzaminų rezultatų atsekamumui užtikrinti, aprašymo projektą	180 min.	Taip	
		Suderinti organizacinių ir techninių priemonių, naudojamų egzaminų rezultatų atsekamumui užtikrinti, aprašymo projektą	30 min.	Taip	
		Patvirtinti organizacinių ir techninių priemonių,	2 min.	Taip	

		naudojamų egzaminų rezultatų atsekamumui užtikrinti, aprašymo projektą			
6.	Pateikti prašymą LTSA	Įrašyti bendrinę informaciją apie pareiškėją (adresas, pašto kodas ir pan.)	5 min	Ne	Papildomas procesas, klaidų taisymas, laukimas
		Pridėti kokybės valdymo sistemos aprašą	3 min.	Taip	
		Pridėti kitus dokumentus, patvirtinančius svarbias aplinkybes ir faktus	0 min.	Ne	
		Pateikti egzaminų klausimų-atsakymų katalogą	3 min.	Taip	
		Pateikti įrangos, naudojamą egzaminų vaizdo įrašams daryti ir saugoti, nuosavybės teisę ar valdymą kitu teisėtu pagrindu patvirtinančius dokumentus	3 min.	Taip	
		Pateikti įrodymus, kad pareiškėjas yra sudaręs sąlygas teikiamomis paslaugomis naudotis neįgaliesiems ir ribotos judėsenos asmenims	3 min.	Taip	

	Pateikti organizacinių ir techninių priemonių, naudojamų egzaminų rezultatų atsekamumui užtikrinti, aprašymą	3 min.	Taip	
	Sumokėti valstybės rinkliavą	2 min.	Ne	
	Pateikti prašymą	1 min.	Taip	

Siūlomi pakeitimai/patobulinimai

1.	<p>Nustatyti teisės akto reguliavimo apimtyje šiuos kokybinius tikslus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. veiklos tikrinimo metu nustatytų pažeidimų mažėjimas; 2. pagrįstų nusiskundimų mažėjimas; 3. verslo subjekto paslaugos suteikimo (nuo prašymo pateikimo iki egzaminavimo) trukmė; 4. verslo subjekto teikiamos paslaugos (vieno asmens egzaminavimo) kaina; 5. potencialių rinkos dalyvių skaičius, kurie įsigijo įgaliojimus suteikiančius teisę egzaminuoti fizinius asmenis; 6. išlaikiusių egzaminus asmenų nustatytų pažeidimų skaičiaus mažėjimas jų vykdomoje praktinėje veikloje; 7. eismo įvykių, susijusių su egzaminus išlaikiusių asmenų veikla, mažėjimas; 8. iš pirmo karto tinkamai pateiktas prašymas paslaugai gauti. <p>Periodiškai vertinant tikslų pasiekimo dinamiką, peržiūrėti ir esant poreikiui koreguoti teisės akte numatytus reikalavimus.</p>
2.	<p>Verslo subjektai turi parengti egzaminavimo kokybės valdymo sistemą pagal GTESĮ numatytus principus. Šių principų suvokimas gali labai skirtis, todėl siūloma parengti deklaracijas, kurias verslo subjektai patvirtintų ir įsipareigotų laikytis. Nevertinti, kaip verslo subjektas organizuoja vidinius procesus.</p>
3.	<p>Verslo subjektai turi parengti egzaminų klausimų - atsakymų katalogus.</p>

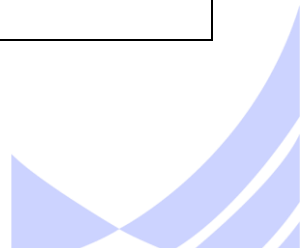
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verslo subjektai nėra kompetentingi parengti kokybiškus katalogus, kadangi neturi informacijos apie eismo įvykius ir jų priežastis. 2. Rengdami katalogus yra suinteresuoti juos „palengvinti“, kad būtų didelis išlaikymo procentas. 3. Kiekvienas verslo subjektas parengia skirtingus katalogus, todėl užtrunka jų vertinimas ir įgaliojimų išdavimo terminas. 4. Kadangi rengiami skirtingi katalogai, neužtikrinamas kryptingas reikalingų žinių įvertinimas. 5. Neaišku, kodėl nustatyta atitinkamai 70 ir 200 klausimų katalogo apimtis. <p>Siūloma, kad LTSA pagal įvykusių įvykių priežastis, rizikas ir nustatytus pažeidimus parengtų ir nuolat peržiūrėtų vieningą klausimų-atsakymų katalogą.</p>
4.	<p>Kiekvienas verslo subjektas, planuodamas egzaminus vykdyti nuotoliniu būdu, turi įsigyti egzaminavimo sistemą. Siūloma LTSA sukurti vieningą egzaminavimo sistemą, kuria verslo subjektai galėtų naudotis centralizuotai. Šiuo atveju būtų užtikrintas atsekamumas ir kiti kokybiniai parametrai.</p>
5.	<p>Nenustatyta įrangos, naudojamos egzaminų vaizdo įrašams daryti ir saugoti, nuosavybės teisę ar valdymą kitu teisėtu pagrindu patvirtinančių dokumentų kopijų pateikimo vertė. Siūloma atsisakyti minėtų dokumentų pateikimo ir nustatyti tik minimalius naudojamos įrangos saugumo ir/ar duomenų kaupimo reikalavimus (pvz., duomenys turi būti saugomi ne trumpiau kaip 5 metus.) Alternatyva - po įvykusių egzaminų vaizdo įrašai ir kita informacija įkeliami į LTSA duomenų bazę arba naudojamosi LTSA sukurta vieninga egzaminavimo sistema.</p>
6.	<p>Kiekvienas verslo subjektas privalo parengti organizacinių ir techninių priemonių, naudojamų egzaminų rezultatų atsekamumui užtikrinti, aprašymą. Aprašymo parengimui nėra nustatytas turinys ir jo reikalavimai. Siūloma parengti turinio reikalavimus arba tipinį aprašymą. Jeigu naudojama LTSA sukurta vieninga egzaminavimo sistema, šio reikalavimo atsisakyti.</p>
7.	<p>Teikiant prašymą per e. LTSA sistemoje nėra dokumentų šablonų, pavyzdžių, kelrodžių, sistemoje pildomų dalių ir pan. Numatyta galimybė tik prisegti iš anksto parengtus dokumentus. Sistema proaktyviai netikrina duomenų/dokumentų teisingumo, iš principo nepalengvina ir nepadedą pateikti kokybiško prašymo.</p>

<p>Fizinių asmenų, siekiančių įgyti teisę dirbti pavojingojoje geležinkelių zonoje, egzaminų klausimų-atsakymų katalogas</p> <hr/> <p>Maksimalus failo dydis: 10MB Galimas failų kiekis: 10</p> <p>Dokumento data <input type="text"/></p> <p>Dokumento numeris <input type="text"/></p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Pavadinimas</th> <th>Dydis</th> <th>Būklė</th> <th>Veiksmai</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="4">Pasirinkti failai</td> </tr> <tr> <td colspan="4" style="text-align: center;"> Tempkite failą ČIA arba jį prisekite </td> </tr> </tbody> </table> <p>6 pav. LTSA sistemos fragmentas</p> <p>Siūloma atnaujinti e. LTSA numatant galimybę naudoti sisteminius dokumentus ir kelrodžius.</p>			Pavadinimas	Dydis	Būklė	Veiksmai	Pasirinkti failai				 Tempkite failą ČIA arba jį prisekite			
Pavadinimas	Dydis	Būklė	Veiksmai											
Pasirinkti failai														
 Tempkite failą ČIA arba jį prisekite														
8.	Teikiant prašymą per e. LTSA visa bendrinė informacija (pašto kodas, telefono numeris ir pan.) turi būti pildoma automatiškai pagal vartotojo duomenų kortelę.													
9.	Teikiant prašymą, prašoma pridėti kitus dokumentus, patvirtinančius svarbias aplinkybes ir faktus. Neaišku, kokios tai aplinkybės ir kokie faktai turi būti patvirtinti. Siūloma panaikinti perteklinius/klaidingančius langelius.													
10.	Teikiant prašymą, reikalaujama pateikti įrodymus, kad pareiškėjas yra sudaręs sąlygas teikiamomis paslaugomis naudotis neįgaliesiems ir ribotos judėsenos asmenims. Neaišku, kokie įrodymai turi būti pateikti (video, nuotraukos ar pan.). Siūloma parengti deklaraciją, pagal kurią verslo subjektas įsipareigoję užtikrinti paslaugų teikimą žmonėms su atitinkama negalia. Šio reikalavimo vykdymą galima patikrinti gavus nusiskundimą arba atlikus vietos patikrinimą.													
11.	Suteikus paslaugą, rinkliavos sumokėjimui perduoti duomenis VMI, kuri susietų rinkliavos mokėjimą su periodinių mokesčių mokėjimu / užskaitymu.													
Verslo subjekto atliekami veiksmai įgyvendinus pasiūlymus														
Eil. Nr.	Verslo subjektui reikalavimo įgyvendinimui reikalingi veiksmai	Reikalavimo įgyvendinimo sąnaudos												

1.	Užpildoma deklaracija, kuri apima: <ul style="list-style-type: none"> • nediskriminacines galimybes; • nešališkumą; • paskatų ar spaudimo nebuvimą; • slaptumą. 	20 min.			
2.	Pateikiamas prašymas įgaliojimui ir prisijungimams prie egzaminavimo sistemų gauti	1 min.			
Antrasis pavyzdys					
Vertinamas teisės aktas arba jo dalis					
2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“ administravimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2022 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. 1K-237 „Dėl 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“ įgyvendinimo“.					
Nuoroda					
https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/fd3d3843f26111ecbfe9c72e552dd5bd/asr					
Teisės akte nurodyti ir stebimi reguliavimo tikslai					
Nenustatyta					
Verslo subjekto atliekami veiksmai pagal teisės akte numatytus reikalavimus/procesą					
Eil. Nr.	Teisės akte numatytas reikalavimas	Verslo subjekto atliekami veiksmai, kad būtų įgyvendintas reikalavimas	Reikalavimo įgyvendinimo sąnaudos	Ar kuriam vertė	Švaistymai
1.	Įmonė, kuri pagal pateiktą projekto įgyvendinimo planą	Prisijungti prie Investis	1 min.	Ne	Nereikalingas proceso etapas

gavo ES paramą, turi administruojančiai institucijai pateikti trūkstamą informaciją projekto sutarčiai parengti	Surasti administruojančios institucijos atsiųstą raštą dėl papildomos informacijos pateikimo	0,5 min.	Ne	Nereikalingas proceso etapas
	Išsisaugoti raštą	0,2 min.	Ne	Nereikalingas proceso etapas, nereikalingas dokumentų judėjimas
	Rašte pateikti informaciją, ar ES projekto veiklos buvo pradėtos iki projekto sutarties sudarymo	1 min.	Ne	Nereikalingas proceso etapas
	Rašte nurodyti įmonės einamąjį banko sąskaitą ir banko pavadinimą, jeigu įmonei nebus reikalingas ES paramos avansas.	2 min.	Ne	Nereikalingas proceso etapas
	Rašte nurodyti įmonės atskirą tik projektui skirtą banko sąskaitą ir banko pavadinimą, jeigu įmonei bus reikalingas ES paramos avansas.	2 min.	Ne	Nereikalingas proceso etapas
	Jeigu įmonė neturi atskiros tik projektui skirtos banko sąskaitos, įmonė turi kreiptis į kredito įstaigą, kad pateiktų prašymą dėl naujos banko sąskaitos atidarymo. Šį veiksma įmonė turi atlikti skubos tvarka, nes	10 - 60 min. Jeigu vyksta į kreditos įstaigas	Ne	Nereikalingas proceso etapas, nereikalingos priemonės, nereikalingas žmonių judėjimas

		administruojančiai institucijai informaciją reikia pateikti per 5 darbo dienas.	padalinį, atidarymo mokestis – 20 Eur		
		Jeigu įmonei bus reikalingas ES paramos avansas, rašte nurodyti didžiausio galimo prašyti avanso dydį.	3 min.	Ne	Nereikalingas proceso etapas
		Rašte nurodyti sutartį pasirašančio asmens vardą, pavardę, pareigas, įmonės atstovavimo pagrindą.	2 min.	Ne	Nereikalingas proceso etapas
		Pasirašyti atsakymo raštą	2 min.	Ne	Nereikalingas proceso etapas
		Prisijungti prie Investis	1 min.	Ne	Nereikalingas proceso etapas
		Į Investis pranešimą įkelti pasirašytą raštą	2 min.	Ne	Nereikalingas proceso etapas, nereikalingas dokumentų judėjimas
		Išsiųsti pranešimą su raštu	0,2 min.	Ne	Nereikalingas proceso etapas
2.	Įmonė, gavusi administruojančios institucijos parengtą ES projekto sutartį, turi ją peržiūrėti ir,	Prisijungti prie Investis	1 min.	Ne	Nereikalingas proceso etapas
		Surasti administruojančios institucijos atsiųstą	0,5 min.	Ne	Nereikalingas proceso etapas

	esant poreikiui, pateikti pastabas	pranešimą su pridėtu sutarties projektu			
		Išsisaugoti sutarties projektą	0,5 min.	Ne	Nereikalingas proceso etapas, Nereikalingas dokumentų judėjimas
		Peržiūrėti sutarties projektą, jeigu reikia, pateikti komentarus sutarties projekto dokumente	20 min.	Ne	Nereikalingas proceso etapas
		Prisijungti prie Investis	1 min.	Ne	Nereikalingas proceso etapas
		Sukurti naują pranešimą ir įkelti sutarties projektą su komentarais arba parašyti, kad įmonė pastabų sutarties projektui neturi	2 min.	Ne	Nereikalingas proceso etapas
3.	Įmonė, gavusi administruojančios institucijos kvietimą pasirašyti ES projekto sutartį, turi ją pasirašyti tik kvalifikuotu el. parašu	Jeigu įmonė neturi kvalifikuoto el. parašo, turi kreiptis į paslaugų teikėjus ir užsakyti kvalifikuotą el. parašą	60 min. 30 Eur/m	Ne	Nereikalingas proceso etapas, nereikalingas žmonių judėjimas, Nereikalingos priemonės
		Jeigu įmonė turi kvalifikuotą el. parašą, surasti ir spausti el. paštu gautą DBSIS pranešimo nuorodą	0,5 min.	Ne	Nereikalingas proceso etapas
		Kvalifikuotu el. parašu pasirašyti projekto sutartį	1 min.	Ne	Nereikalingas proceso etapas

Siūlomi pakeitimai/patobulinimai

1.	<p>Paramos skyrimo įmonei faktą įrodo ministro įsakymas. Paramos sutartis tik pakartoja šį faktą. Paramos sutartyje didžioji dalis duomenų yra atkartojami iš projekto įgyvendinimo plano. Papildomai paramos sutartyje pateikiami duomenys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. įmonės įsipareigojimų terminų datos; 2. informacija, ar projekto metu bus naudojamas ES paramos avansas, koks jo didžiausias galimas dydis ir į kokią banko sąskaitą bus pervedamas avansas. <p>Siūloma atsisakyti projekto sutarties rengimo, derinimo ir pasirašymo. Vietoje to taikyti praktiką, kai ministro įsakymu paramą gavusi įmonė per Investis gauna oficialų pranešimą apie paramos skyrimą. Pranešime pateikiama automatiškai sugeneruota visa projekto informacija iš projekto įgyvendinimo plano, įmonės įsipareigojimų terminų datos, teisės aktai, kurių įmonė turi laikytis projekto įgyvendinimo metu. Jeigu įmonė sutinka įgyvendinti projektą, ji per pranešime nustatytą terminą teikia pirmąją veiklos ataskaitą, kurioje kartu su visa privaloma pateikti informacija (viešinimo priemonės, pirkimų sąrašas, projekto buhalterijos atskyrimo įrodymai ir kt.) pateikia ir informaciją, ar projekto metu bus naudojamas ES paramos avansas, koks jo didžiausias galimas dydis ir į kokią banko sąskaitą bus pervedamas avansas.</p> <p>Atlikus šį pakeitimą, ES paramą gavusi įmonė nebeturi papildomos reguliavimo naštos dėl projekto sutarties pasirašymo ir gali iš karto pradėti įgyvendinti projekto veiklas bei teikti projekto veiklos ataskaitą.</p>
----	---

Verslo subjekto atliekami veiksmai įgyvendinus pasiūlymus

Eil. Nr.	Verslo subjektui reikalavimo įgyvendinimui reikalingi veiksmai	Reikalavimo įgyvendinimo sąnaudos
1.	Teikiant pirmąją veiklos ataskaitą, joje papildomai nurodyti įmonės einamąją banko sąskaitą ir banko pavadinimą, jeigu įmonei nebus reikalingas ES paramos avansas, arba įmonės atskirą tik projektui skirtą banko sąskaitą ir banko pavadinimą, jeigu įmonei bus reikalingas ES paramos avansas.	2 min.
2.	Jeigu įmonė neturi atskiros tik projektui skirtos banko sąskaitos, įmonė turi kreiptis į kredito įstaigą, kad pateiktų prašymą dėl naujos banko sąskaitos atidarymo.	10 - 60 min.

		Jeigu vyksta į kredito įstaigos padalinį, atidarymo mokestis – 20 Eur
3.	Jeigu įmonei bus reikalingas ES paramos avansas, veiklos ataskaitoje nurodyti didžiausio galimo prašyti avanso dydį.	3 min.

6. IŠŠŪKIAI

Norinti daugiau darbuotojų įtraukti į geresnio reguliavimo tobulinimą bei įgyvendinti pokyčius, susiduriama su nestandartiniais iššūkiais, kurių savalaikis nustatymas ir sprendimai padeda pasiekti geresnius rezultatus.

16 lentelė. Geresnio reguliavimo iššūkiai.

Eil. Nr.	Iššūkis	Sprendimo būdai
1.	Suprantama kad reikia tobulinti, tačiau nežinoma kaip.	<p>Prie nuorodų į teisės aktus sukurti papildomą skiltį „pasiūlymai teisės akto tobulinimui“. Šiuo atveju, dirbant su šiuo teisės aktu ir atsiradus tobulinimo idėjai, ją galima iš karto pateikti.</p> <p>Jeigu ūkio subjektas/asmuo pirmą kartą savo veikloje taikė atitinkamą teisės aktą iš karto, suteikęs paslaugą, atlikti žodinę analizę/apklausą (kas buvo sunku, kokios reikėjo pagalbos, kiek truko laiko ir pan.).</p> <p>Galimybė peržiūrėti teisės aktą nesusijusiai su jo rengimu ir taikymu grupei/asmenims. Šiuo atveju, kitas požiūris į reglamentavimą „griauna“ nusistovėjusius principus, išplečia patirtis ir galima tikėtis daugiau idėjų.</p> <p>Teisės akto rengimo metu organizuoti strategines sesijas, į kurias pakviesti suinteresuotas grupes. Strateginių sesijų metu pristatyti sprendžiamas problemas, tikslus ir ieškoti originalių sprendimo būdų.</p>

2.	Nemokoma sistemiškai analizuoti viso proceso ir žiūrėti tik per vieno „savo“ teisės akto prizmę.	Atitinkamus veiklos procesus dažniausiai reglamentuoja keletas teisės aktų, todėl konkretaus teisės akto peržiūra/patobulinimas gali neatnešti norimo rezultato, nes tai neužtikrina viso proceso analizės. Norint pasiekti gerų rezultatų reguliavimo naštos mažinime, siūloma tobulinti teisės aktus ne per tiesiogines jų peržiūras, o mokintis ir taikyti vertės srauto žemėlapių metodiką (VSM), analizuojant ir tobulinant visą procesą, kuris prasideda nuo inicijavimo etapo (prašymas, skundas ir pan.) ir baigiasi rezultato etapu (licencija, leidimas, raštas ir pan.).
3.	Nenorima nieko iš esmės keisti, atliekami tik nereikšmingi patobulinimai (pokyčio baimė arba keičiant savo sritį reguliuojančius teisės aktus baimė „likti be darbo“).	Organizuoti gerosios patirties sesijas arba rengti trumpus pranešimus, kuriuose būtų trumpai pristatoma: kas buvo keičiama, kodėl buvo keičiama, kaip buvo keičiama, kokio tikimasi konkretaus rezultato nurodant skaitinę reikšmę. Nustatyti procesų/veiklų kokybinius tikslus: <ul style="list-style-type: none"> • mažėjantis užklausų dėl teisės akto taikymo skaičius;
4.	Trūksta motyvacijos ir įsitraukimo.	<ul style="list-style-type: none"> • mažėjantis skundų/teisminių ginčų skaičius susijęs su teisės akto taikymu; • mažėjantis naštos dydis ūkio subjektams/asmenims; • pateiktų dokumentų ir atliktų kitų procedūrų pagal konkretaus teisės akto reikalavimus iš pirmo karto ir be klaidų skaičiaus didėjimas; • numatyto teisės akte tikslo skaitinės reikšmės pokyčio gerėjimas. <p>Laikytis principo, pagal kurį darbuotojai neturi būti skiriami atsakingais už pokyčio vykdymą (teisės aktų projektų rengimas, skaičiavimų atlikimas ir pan.), kurie tą pokytį sugalvojo/pasiūlė (nebent jie patys to nori).</p> <p>Aktyviai viešinti ir lyginti visų ministerijų ir kitų viešojo sektoriaus įstaigų rezultatus.</p>

7. REGULIAVIMO NAŠTOS MAŽINIMAS, NAUDOJANT VERTĖS SRAUTO ŽEMĖLAPIO IR STANDARTIZUOTO PROCESO METODIKĄ

Vertės srauto žemėlapių (VSM) metodo tikslas - išanalizuoti ir optimizuoti organizacijos vykdomus procesus.

Metodo planuojamas rezultatas - analizuojamo proceso vykdymo laikas sutrumpėja 20-30 proc.

Vertės srauto žemėlapis (angl. *Value Stream Mapping*, VSM) yra naudojamas dokumentuojant, analizuojant ir tobulinant informacijos, dokumentų, duomenų, priemonių, kurių reikia vykdant paslaugos teikimo ar kitą procesą, srautą. Šis metodas leidžia įvertinti vertės kuriančių proceso etapų santykį su vertės nekuriančiais proceso etapais ir remiantis šia informacija tobulinti visą procesą. Šis metodas grindžiamas tuo, kad kasdieninėje veikloje būtina mokėti pažvelgti į atliekamus procesus kritiškai tam, kad galėtume identifikuoti vertės nekuriančius veiksnius ir juos pašalinti.

Paprastai vertės srauto žemėlapių metodas taikomas tokia tvarka:

1. naudojant specialius simbolius ir metodiką, sukuriamas esamo proceso žemėlapis;
2. nustatomos probleminės sritys (proceso etapai), kurios nekuria vertės;
3. iš proceso pašalinus problemines sritis (proceso etapus), kurios nekuria vertės, sudaromas optimalaus proceso žemėlapis;
4. suplanuojami ir įgyvendinami veiksmai, nukreipti probleminių sričių sprendimui ir papildomai naudai gauti.

Patirtis rodo, kad organizacijos sėkmingai valdo savo procesus, kai:

1. žino savo vykdomų procesų visus etapus;
2. nustato konkrečius tikslus vykdomiems procesams;
3. matuoja ir vertina vykdomus procesus;
4. nuolat tobulina vykdomus procesus.

Procesą analizuojantis darbuotojas procesą vertina kaip sudarytą iš daugelio atskirų etapų. Su procesą vykdančiais darbuotojais jų darbo vietose analizuojant kiekvieną proceso etapą, iš šių atskirtų etapų sudaromas vertės srauto žemėlapis. Vertės srauto žemėlapyje išskiriami:

1. vertės nekuriantys etapai;
2. vertę kuriantys etapai.

17 lentelė. Kiekviename proceso etape nustatomi duomenys.

Vertės nekuriantys etapai	Vertę kuriantys etapai
1. koks rezultatas sukuriamas etape; 2. etapui atlikti reikalingi materialiniai, finansiniai, žmogiškieji išteklių; 3. etapo dalyviai: darbuotojai, paslaugų gavėjai, išorinių subjektų atstovai; 4. etape dalyvaujantis padalinys; 5. etapui atlikti reikalingi IT išteklių; 6. etapui atlikti reikalingi duomenys; 7. etapą reglamentuojantys teisės aktai.	1. kokia vertė sukuriama etape; 2. koks rezultatas sukuriamas etape; 3. etapui atlikti reikalingi materialiniai, finansiniai, žmogiškieji išteklių; 4. etapo dalyviai: darbuotojai, paslaugų gavėjai, išorinių subjektų atstovai; 5. etape dalyvaujantis padalinys; 6. etapui atlikti reikalingi IT išteklių; 7. etapui atlikti reikalingi duomenys; 8. etapą reglamentuojantys teisės aktai.

Sudarius analizuojamo proceso vertės srauto žemėlapi, iš jo pašalinami vertės nekuriantys etapai, kurie sukuria papildomus švaistymus. Pasaulyje yra pripažįstami 8 švaistymai, kurie pateikti 18 lentelėje.

18 lentelė. Švaistymų tipai.

Eil. Nr.	Švaistymų tipai	Švaistymų pavyzdžiai
1.	Taisymas / koregavimas / klaidos	Procese įvykusi klaida, dėl kurios procesas negali būti tęsiamas toliau ir būtina atlikti taisymo ar koregavimo veiksmus: <ul style="list-style-type: none"> • neteisingai parengtas dokumentas; • blogai suteikta paslauga; • netinkamai užpildytas prašymas ir kt.
2.	Produkcijos, paslaugų rezultatų perteklius	Proceso metu sukurtas perteklinis rezultatas, kurio klientui nereikėjo ir jis jo neužsakė: <ul style="list-style-type: none"> • išduodant elektroninį leidimą, papildomai atspausdintas leidimo originalas ir pasirašytas fiziniu parašu; • užsakant pažymą nurodyta, kad ji turi būti pateikta elektroniniu būdu, tačiau ji klientui pateikta elektroniniu būdu ir išsiųstas fizinis pažymos originalas, pasirašytas fiziniu parašu.
3.	Nereikalingas procesas	Neregamentuotas ir neprivalomas proceso etapas, kurio nebūtina atlikti, tačiau jis yra atliekamas:

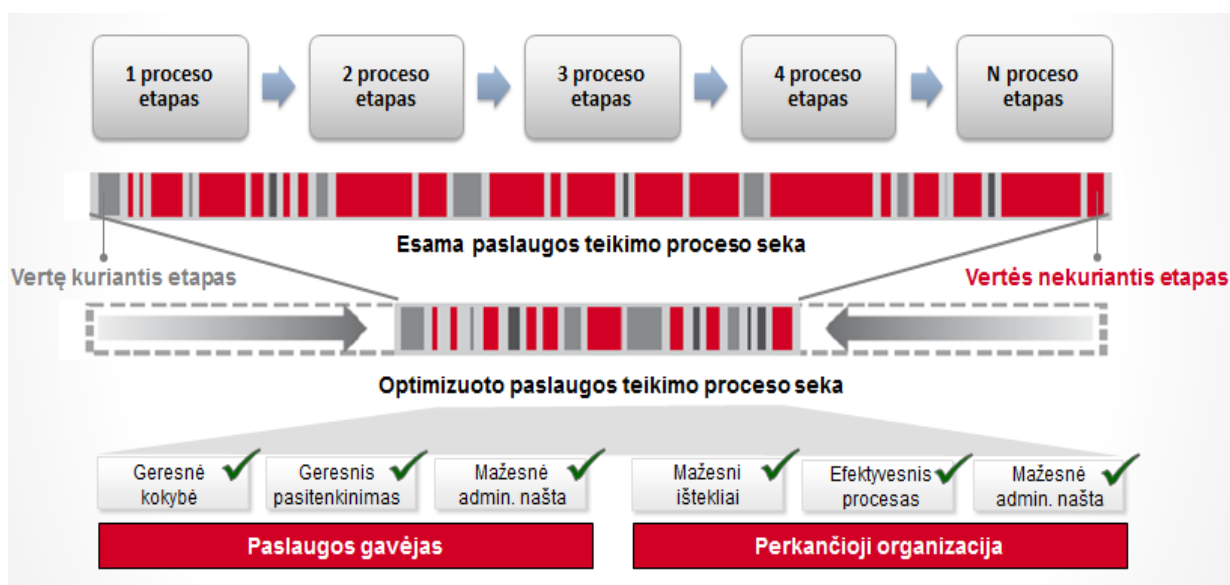
		<ul style="list-style-type: none"> • dokumento papildomas suderinimas su darbuotoju, su kuriuo pagal teisės aktus dokumento derinti nereikėjo; • elektroninio dokumento, pasirašyto el. parašu, spausdinimas ir archyvavimas.
4.	Nereikalingas daiktų judėjimas	<p>Nereikalingas daiktų, dokumentų, duomenų ir informacijos judėjimas procese, kai šis judėjimas nesukuria jokios papildomos vertės:</p> <ul style="list-style-type: none"> • darbo priemonių pernešimas iš vienos vietos į kitą proceso metu; • elektroninių dokumentų kopijų darymas ir saugojimas skirtingose direktorijose.
5.	Nereikalingas žmonių judėjimas	<p>Nereikalingas žmogaus judėjimas fiziškai ir el. erdvėje, kai šis judėjimas nesukuria papildomos naudos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • informacinėje sistemoje norint patvirtinti suvestą informaciją, vietoje vieno mygtuko paspaudimo reikia paspausti 4; • fizinis dokumento pernešimas iš vieno kabineto į kitą, norint gauti visas visas ir parašus ant dokumento.
6.	Nereikalingas inventorių, priemonės	<p>Nereikalingos darbo priemonės, medžiagos, dokumentai, duomenys, kurie procese nesukuria jokios vertės, tačiau reikalauja papildomų veiksmų:</p> <ul style="list-style-type: none"> • darbo vietoje didelis kiekis dokumentų, kurie nebereikalingi jau keletą metų, tačiau reikalauja papildomo laiko juos pernešant, perkeltant proceso vykdymo metu; • per didelis kiekis sandėlyje saugomų saugiųjų dokumentų blankų, kurie einamaisiais metais jau nebus panaudoti, tačiau jie buvo perkami, saugomi tinkamomis sąlygomis, perkeltami iš vienos vietos į kitą.
7.	Laukimas / prastovos	<p>Proceso sustabdymas, kai jis negali būti vykdomas toliau, nes reikia kažko laukti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokumento negalima išsiųsti, nes laukiama, kol jis bus užregistruotas; • Prašymo nagrinėti negalima, nes laukiama, kol bus pateiktas trūkstamas prašymo priedas.

8.	Nepanaudotos žinios	<p>Tai laikas, kai darbuotojas atlieka ne savo tiesiogines funkcijas. Vertinama, kad tuo metu, kai darbuotojas atlieka ne savo tiesiogines funkcijas, jis nepanaudoja savo žinių ir kompetencijų, dėl kurių jis ir priimtas dirbti procese:</p> <ul style="list-style-type: none"> • komisijos narys, kurio kompetencijos sritis yra IT sistemos, komisijos posėdžio metu taiso rašybos klaidas; • skyriaus vedėjas, kuris neatliko viešojo pirkimo, pasirašo ant to pirkimo sąskaitos faktūros.
----	---------------------	--

Iš proceso šalinant vertės nekuriančius etapus gerinami šie proceso rodikliai:

1. bendra proceso įvykdymo trukmė;
2. procesui įvykdyti reikalingi materialiniai, finansiniai ir žmogiškieji ištekliai;
3. į proceso vykdymą įtrauktų pareigybių skaičius;
4. į proceso vykdymą įtrauktų padalinių skaičius;
5. į proceso vykdymą įtrauktų išorinių subjektų skaičius;
6. paslaugų (procesų) užsakymo būdų skaičius;
7. paslaugų (procesų) prieinamumas – reikalingas laikas, per kurį užsakoma paslauga (procesas);
8. paslaugų (procesų įvykdymo) kaina, jeigu taikoma.

7 pav. pateikiamos neoptimizuoto vertės srauto žemėlapis ir optimizuoto vertės srauto žemėlapis schemos.

7 pav. Organizacijos atliekamo proceso vertės srauto žemėlapis prieš ir po optimizavimo

Taikant vizualines veiklos procesų analizės priemones, vertės srauto žemėlapiai sudaromi rašymo lentose ir plakatuose, kuriuose detalai fiksuojamas kiekvienas veiklos proceso etapas. Tokia proceso vizualizacija padeda lengviau įvertinti visą veiklos procesą, jį lyginti su kitos veiklos procesu, modeliuoti galimus procesų grupavimo, apjungimo variantus. 8 pav. pavaizduota praktinė patirtis vizualiai taikant vertės srauto žemėlapio metodą.

8 pav. Suformuoti procesų vertės srauto žemėlapiai

Praktinė vertės srauto žemėlapio taikymo patirtis rodo, kad gali būti pasiekiami aukšti procesų optimizavimo rezultatai, kurie lemia mažesnę administracinę ir reguliavimo našą proceso dalyviams.

Standartizuoto proceso metodo tikslas - nustatyti geriausią praktiką, kaip atlikti konkretų darbą (procesą).

Planuojamas rezultatas:

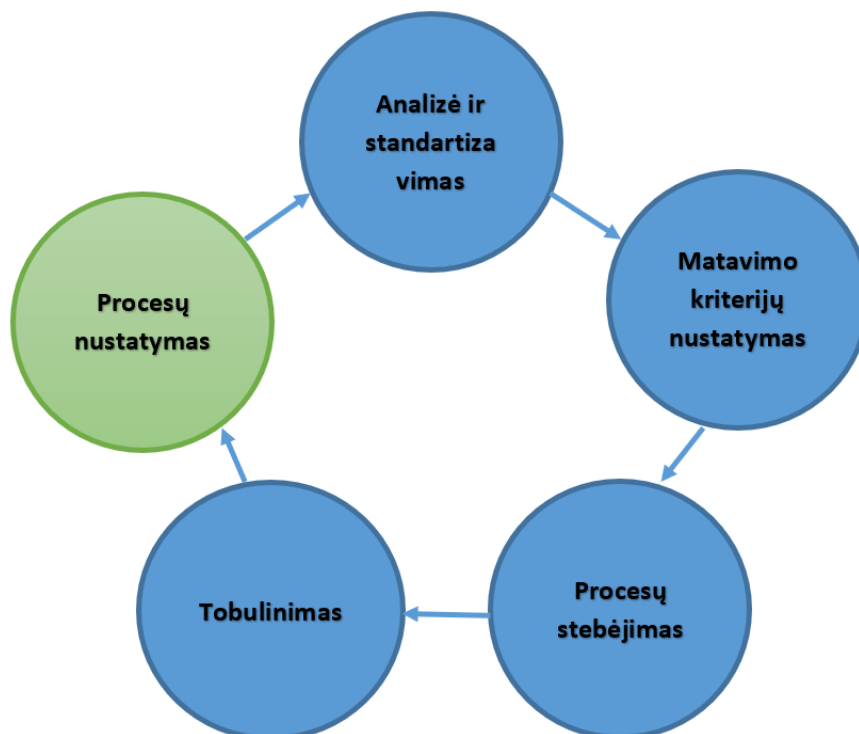
- 20- 30 proc. didėja procesų greitis;
- 90- 100 proc. mažėja klaidų skaičius.

Dažnai darbuotojų darbas nėra standartizuotas, t.y. nėra tiksliai apibrėžta, kokius veiksmus, koku eiliškumu ir koku būdu turi atlikti darbuotojas, kad gautų geriausią rezultatą ir mažintų našą verslui. Tokioje situacijoje darbuotojai yra priversti improvizuoti, veikti spontaniškai, o tai priveda prie situacijos, kai pvz.:

1. skirtingi darbuotojai tam pačiam procesui atlikti naudoja skirtingą veiksmų seką;
2. to paties proceso atlikimo greitis varijuoja plačiose ribose;
3. neįmanoma tiksliai planuoti procesų ir reikalingų resursų;
4. atskiri darbuotojai turi tam tikras kvalifikacijos spragas, kurios sukelia klaidas ir dėl jų kylančius nuostolius;
5. kyla paslaugos gavėjų nepasitenkinimas dėl skirtingai suteikiamos tos pačios paslaugos;
6. dėl skirtingai atliekamo to paties proceso didėja klaidų tikimybė;
7. sudėtinga apmokyti naujai priimamus darbuotojus.

Standartizuoti procesus rekomenduojama, atlikus procesų optimizavimą vertės srauto žemėlapiu metodu ir nustatius, kad procesą tikslinga standartizuoti:

- pirmu etapu nustatomi procesai;
- antru etapu pašaliname vertės nekuriančius, optimizuojame vertę kuriančius etapus ir standartizuojame;
- trečiu etapu nustatome matavimo kriterijus;
- ketvirtu etapu vykdome stebėseną, ar pasiekiami proceso tikslai;
- penktu etapu vykdomas nuolatinis tobulinimas.

9 pav. Procesų standartizavimo ciklas

Dažniausiai pasitaikančios klaidos, standartizuojant procesus:

1. procesas standartizuojamas, neatlikus vertės srauto žemėlapių;
2. standartizuojamas kūrybinis procesas, kuriam negalima suformuoti vertės srauto žemėlapių;
3. standartai sukuriami, tačiau praktiškai neatnaujinami ir netaikomi;
4. nėra aiškaus atitinkamo proceso šeimininko;
5. procesas neturi siektino ir pamatuojamo tikslo;
6. standartas nelaikomas gerai matomoje vietoje;
7. sudėtingai parengtas standartas (daug teksto ir mažai vizualizacijos).

19 lentelė. Standartizuoto proceso formos pavyzdys.

Proceso etapas	Proceso etapo atlikimo eiga	Proceso etapo vykdytojas
Gavimas	Užregistruojamas dokumentas dokumentų valdymo sistemoje. Dokumentas perduodamas projektų skyriaus vedėjui.	Registratorė
	Dokumentas per dokumentų valdymo sistemą perduodamas atsakingam vykdytojui. Numatomas 20 dienų terminas užduočiai įvykdyti.	Skyriaus vedėjas
Tikrinimas	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vertinama projekto Bendroji dalis: <ol style="list-style-type: none"> 1.1. ar įvykdyti kvalifikaciniai reikalavimai statybos rangovui ir subrangovams; 1.2. ar nepažeidžiami reikalavimai apsaugos zonose statomiems statiniams; 1.3. ar nurodyti bendrieji reikalavimai statybos produktams; 2. Vertinama Pasirengimo statybai ir statybos organizavimo dalis: <ol style="list-style-type: none"> 2.1. ar įvykdyti saugos reikalavimai vykdant statybos darbus; 2.2. ar darbuotojai turi saugos pažymėjimus, ar sprendiniuose nurodytos gamybinės veiklos ribojimo, sustabdymo; 2.3. ar numatytos veiklos nutraukimo sąlygos rekonstruojant ar kapitališkai remontuojant statinius; 2.4. ar nurodyti sprendiniai, susiję su automobilių, geležinkelių ir pėsčiųjų eismo organizavimo atliekant statybos darbus. 3. Vertinama Susisiekiama dalis: <ol style="list-style-type: none"> 3.1. ar pateikti projektinių sprendinių techniniai rodikliai, kaip leistinas greitis, nuolydžiai, kreivės; 3.2. ar projektuojami statiniai atitinka gabarito reikalavimus; 	Specialistas

	3.3. ar įrengti Kelių eismo taisyklėse numatyti kelio ženklai. 4. Užpildoma projekto vertinimo lentelė. 5. Parengiamas raštas dėl projekto pritarimo ar nepritarimo, nurodant pastabas.	
Pridavimas	Dokumentų valdymo sistemoje el. parašu pasirašyti raštą.	Vedėjas
	Dokumentų valdymo sistemoje išsiųsti raštą.	Registratorė

8. PRISITAIKYMO PRIE REGULIAVIMO IŠLAIDŲ VERTINIMAS

Vienas iš neigiamų teisinio reguliavimo poveikių yra gyventojų ir verslo būtinybė prisitaikyti prie teisinio reguliavimo tam, kad jų veikla atitiktų teisės aktų reikalavimus. Dėl būtinybės verslui prisitaikyti prie reguliavimo atsiranda neigiamas poveikis verslo aplinkai, o tai mažina valstybės konkurencingumą. Patirdamas išlaidas dėl prisitaikymo prie reguliavimo, verslas negali skirti lėšų naujoms investicijoms, verslo plėtrai ir naujoms darbo vietoms ar didesniai atlyginimui mokėti. Tai lemia prastesnę Lietuvos verslo aplinkos įvaizdį tarp investuotojų ir sukuria prastesnę konkurencinę padėtį, lyginant su kitomis valstybėmis.

Nauji ir pertekliniai teisės aktų reikalavimai sukelia prisitaikymo prie reguliavimo išlaidas ne tik verslui, bet ir valstybės institucijoms, kurios turi administruoti ir tikrinti, kaip ūkio subjektai laikosi naujų teisės aktų reikalavimų, dėl to administravimui ir tikrinimui reikia skirti daugiau laiko, finansinių ir kitų išteklių. Dėl šių priežasčių būtina vertinti esamų ir naujų teisės aktų reguliavimo išlaidas pagal patvirtintą Ūkio subjektų administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų vertinimo metodiką (toliau – Metodika)⁴⁶. Savalaikis teisės aktų reguliavimo naštos vertinimas padeda mažinti verslo prisitaikymo prie reguliavimo išlaidas ir taip kurti geresnę verslo klimata, didinti šalies patrauklumą užsienio investuotojams, kurie gali kurti naujas darbo vietas ir inovacijas Lietuvoje.

Prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų vertinimo žingsniai pateikiami 20 lentelėje.

⁴⁶ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.134272D720DF/asr>

20 lentelė. Pristatymo prie reguliavimo išlaidų vertinimo žingsniai.

1	Teisės akto nustatymas		
Įvardinami pasirinktą tiriamą sritį reglamentuojantys teisės aktai, nustatantys įpareigojimus ūkio subjektams, arba teisės aktų projektai, nustatantys įpareigojimus.			
Šiame žingsnyje gali būti vertinami: <ul style="list-style-type: none">• visi tam tikro sektoriaus teisės aktai, sukeltys pristatymo išlaidas (pavyzdžiui, visi teisės aktai, kurie reglamentuoja vieną analizuojamą procesą);• atskiri teisės aktai, kai vertinimas atliekamas tik konkrečių teisės aktų apimtyje;• vienas teisės aktas ar vieno teisės akto tam tikras (-i) įpareigojimas (-ai), kai vertinimas atliekamas tik vieno teisės akto visoje apimtyje arba to teisės akto dalies apimtyje.			
2	Įpareigojimų identifikavimas		
Įvardinami įpareigojimai ūkio subjektams, kurie yra nustatyti teisės akte (-uose) arba teisės akto projekte (-uose) ir sudaromas įpareigojimų sąrašas.			
Įpareigojimai gali būti: <ul style="list-style-type: none">• informaciniai įpareigojimai, sukeltys administracinę naštą ūkio subjektui;• kiti įpareigojimai, sukeltys pristatymo išlaidas ūkio subjektui. <p>Skačiuojamos abiejų tipų įpareigojimų sukeltos išlaidos. Tai taikytina ir tais atvejais, kai įpareigojimo įgyvendinimui reikia atlikti ir informacinio įpareigojimo vykdymo veiksmus, ir veiksmus, kuriems atlikti patiriamos pristatymo išlaidos, pavyzdžiui, registruoti cheminę medžiagą – tokiu atveju reikės ne tik pateikti užpildytą registracijos formą (kas atitiktų informacinio įpareigojimo vykdymo veiksmą), bet ir atlikti bandymus ir tyrimus, turėti laboratoriją, tinkamai saugoti, taikyti apsaugos priemones ir t.t., kas būtų pristatymo išlaidas sukeltys veiksmai.</p> <p>Jei įpareigojimas ūkio subjektui nesukelia pristatymo išlaidų ir (arba) administracinės naštos išlaidų, toks įpareigojimas toliau nevertinamas ir į ataskaitą neįtraukiamas. Įpareigojimų pavyzdžiai:</p> <table border="1" style="width: 100%;"><tr><td style="text-align: center;">Įpareigojimai, kurių vykdymui patiriama administracinė našta</td></tr><tr><td><ul style="list-style-type: none">• ataskaitų teikimas;• informacijos ir dokumentų suteikimas kontroliuojančioms institucijoms;• apskaitos duomenų pildymas ir saugojimas;• instrukcijos, etiketės turinio parengimas;• užsiregistravimas informacinėse sistemose ir registruose bei duomenų pateikimas į šiuos registrus ar informacines sistemas.</td></tr></table>		Įpareigojimai, kurių vykdymui patiriama administracinė našta	<ul style="list-style-type: none">• ataskaitų teikimas;• informacijos ir dokumentų suteikimas kontroliuojančioms institucijoms;• apskaitos duomenų pildymas ir saugojimas;• instrukcijos, etiketės turinio parengimas;• užsiregistravimas informacinėse sistemose ir registruose bei duomenų pateikimas į šiuos registrus ar informacines sistemas.
Įpareigojimai, kurių vykdymui patiriama administracinė našta			
<ul style="list-style-type: none">• ataskaitų teikimas;• informacijos ir dokumentų suteikimas kontroliuojančioms institucijoms;• apskaitos duomenų pildymas ir saugojimas;• instrukcijos, etiketės turinio parengimas;• užsiregistravimas informacinėse sistemose ir registruose bei duomenų pateikimas į šiuos registrus ar informacines sistemas.			

Įpareigojimai, kurių vykdymui patiriamos prisitaikymo išlaidos	
<ul style="list-style-type: none"> • pritaikyti patalpas pagal reikalavimus; • turėti tam tikras darbo priemones (darbo drabužius, spinteles, įrankius ir kt.); • įrengti stebėjimo kameras; • naudoti atitinkamas medžiagas; • darbuotojų mokymai / atestavimas; • projektuoti pagal nustatytus reikalavimus ir pan. 	
Įpareigojimai, kurių vykdymui patiriamos ir administracinės naštos, ir prisitaikymo išlaidos	
<ul style="list-style-type: none"> • registruoti (-s), pateikiant papildomus dokumentus, technines bylas, bandymų, testavimo, sertifikavimo dokumentus ir pan.; • pateikti sertifikatą, akreditacijos pažymėjimą, techninės apžiūros ar kitą kompetentingos institucijos atlikto patikrinimo ar atitikties dokumentą; • saugoti dokumentus; • parengti ir pateikti arba pritvirtinti etiketes, vartojimo / naudojimo instrukcijas ir pan. 	
<p>Jei teisės akto ar teisės akto projekto straipsnyje nustatomas tik bendro pobūdžio reikalavimas, laikoma, kad ūkio subjektas pats pasirenka įgyvendinimo būdus. Jei teisės akto ar teisės akto projekto straipsnyje nustatomas ne tik pats reikalavimas, bet ir jo įgyvendinimo būdas, laikoma, kad visi ūkio subjektai reikalavimą įgyvendina nustatytu būdu. Kai konkretus įpareigojimas nustatomas keliuose to paties teisės akto straipsniuose arba keliuose teisės aktuose, ypač kai vieno teisės akto ar teisės akto projekto straipsnyje duodama nuoroda į kito teisės akto arba teisės akto projekto straipsnį arba į to paties teisės akto ar teisės akto projekto kitą (-us) straipsnį (-ius), tuomet, remiantis nedubliavimo principu, įpareigojimas vertinamas vieną kartą.</p>	
3	Įpareigojimų kilmės nustatymas
<p>Nustatoma, kokios kilmės – tarptautinės teisės, Europos Sąjungos (toliau – ES) ar Lietuvos Respublikos (toliau – LR) teisės aktas, lemia atitinkamo įpareigojimo įtvirtinimą teisės akte ar teisės akto projekte.</p>	
<p>Galimos trys įpareigojimų kilmės rūšys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tarptautinės kilmės – kai įpareigojimas nustatytas tarptautiniame teisės akte ar teisės akto projekte; • ES kilmės – kai įpareigojimas nustatytas ES teisės akte ar teisės akto projekte (pavyzdžiui, įpareigojimas reglamente, kuris taikomas visoms ES valstybėms narėms tiesiogiai); 	

<ul style="list-style-type: none"> Nacionalinės kilmės – kai įpareigojimas nustatytas Lietuvos Respublikos teisės akte ar teisės akto projekte. 	
4	Įpareigojimų tikslinės grupės nustatymas
Nustatoma, kokiam ūkio subjektų ratui taikomas tiriamas įpareigojimas.	
<p>Šiame žingsnyje:</p> <ul style="list-style-type: none"> nustatomi ūkio subjektai, kuriems taikomas vertinamas įpareigojimas; nustatomas ūkio subjektų, kuriems taikomas vertinamas įpareigojimas, skaičius. <p>Jei įpareigojimas yra bendro pobūdžio, neišskiriamos konkrečios ūkio subjektų grupės arba nenustatyti požymiai, pagal kuriuos ūkio subjektus būtų galima priskirti vienai ar kitai ūkio subjektų grupei, arba teoriškai įpareigojimas galėtų būti taikomas visiems ūkio subjektams, laikoma, kad tikslinė grupė yra visi Lietuvoje veikiantys ūkio subjektai.</p> <p>Kai taikomi reikalavimai, susiję su tam tikruose sektoriuose veikiančiais ūkio subjektais, gali būti laikoma, kad įpareigojimo tikslinė grupė yra tam tikro sektoriaus ūkio subjektai, pavyzdžiui, statybos, transporto, mažmeninės prekybos, energijos gamybos ir pan. sektoriuose veikiantys ūkio subjektai. Šių ūkio subjektų skaičius nustatomas pagal Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių.</p> <p>Kai taikomi specifiniai reikalavimai ar reikalavimai turėti licenciją, leidimą, būti akredituotiems, tikslinė grupė nustatoma pagal išduotų leidimų, licencijų skaičių, akredituotų, sertifikuotų įmonių skaičių ir pan. šiuos leidimus, sertifikatus ir pan. išduodančios institucijos ar jos įgalioto asmens viešai prieinamoje duomenų bazėje (internetiniame puslapyje, registre, informacinėje sistemoje ir pan.).</p> <p>Duomenys apie tikslinių grupių dydžius, apie ūkio subjektų patiriamas ar galimas patirti prisitaikymo prie reguliavimo išlaidas ir/ar administracinę naštą renkami iš visų prieinamų duomenų bazių ir informacijos šaltinių:</p> <ul style="list-style-type: none"> iš Lietuvos statistikos departamento, Eurostat, ministerijų, Lietuvos banko ar kitų valstybės ar savivaldybių institucijų viešai prieinamų skelbiamų duomenų jų interneto svetainėse; iš prieinamų viešųjų registrų, duomenų bazių ar informacinių sistemų; iš verslo asociacijų, kitų verslo organizacijų, mokslo ir studijų įstaigų skelbiamų duomenų; iš jau atliktų vertinimų, tyrimų, apžvalgų, studijų; pagal atskiras užklausas duomenų valdytojams; atliekant ūkio subjektų apklausas, interviu; atliekant interviu su verslo asociacijų atstovais, ekspertais, mokslininkais; 	

	<ul style="list-style-type: none"> • naudojantis anksčiau atliktų pritaikymo prie reguliavimo išlaidų vertinimų metu surinktais duomenimis; • įvertinant teisės aktuose nurodytus maksimalius galimus įkainius arba pagal įkainių apskaičiavimo metodikas apskaičiuojant šiuos įkainius; • pasitelkiant apklausos, interviu, ekspertų vertinimus; • kitais prieinamais ir tinkamais būdais. 		
<p>5</p>	<p>Įpareigojimų vykdymo veiksmų nustatymas</p>		
<p>Nustatomi įpareigojimų vykdymo veiksmai, kurie turi būti atliekami vykdant kiekvieną įpareigojimą.</p>			
<p>Kiekvienam įpareigojimui sudaromas atskiras veiksmų sąrašas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaip atlikti įpareigojimo veiksmus dažnai bus numatyta pačiame teisės akte arba tiriamą teisės aktą įgyvendinančiame ar detalizuojančiame teisės akte; • Kai teisės aktai ar teisės aktų projektai nenustato, kaip konkrečiai reikia atlikti įpareigojimo veiksmus, ūkio subjektas gali pats pasirinkti įpareigojimo įgyvendinimo būdus. Siekiant sumažinti vertinimo pagal skirtingų įgyvendinimo būdų įvairovę, gali būti pasirenkamas mažiausias (-esnis) išlaidas sukkeliantis ar paprasčiausiai įgyvendinamas įpareigojimo vykdymo būdas, kurio išlaidos toliau vertinamos; • Jeigu įpareigojimui neįmanoma arba netikslinga nustatyti daugiau kaip vieno veiksmo, vertinamos tik vieno veiksmo (kuris sutampa su įpareigojimu) patiriamos ar galimos patirti išlaidos. 			
<p>6</p>	<p>Pritaikymo išlaidų kategorijų identifikavimas ir įvertinimas</p>		
<p>Kiekvienas veiksmas atliekamas patiriant tam tikras išlaidas. Nustatomos išlaidų kategorijos ir apskaičiuojamos išlaidos.</p>			
<p>Pirmiausiai nustatoma, kokių kategorijų išlaidas patirs tipinis ūkio subjektas, atlikdamas kiekvieną vertinamo įpareigojimo veiksmą, ir tik tuomet skaičiuojamos vertinamos išlaidos. Išlaidų kategorijos:</p>			
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center; padding: 5px;">Išlaidos darbuotojams (D)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="padding: 5px;"> <ul style="list-style-type: none"> • apima išlaidas tik tiems darbuotojams, kurie yra tiesiogiai įtraukti į įpareigojimo vykdymą ir tik tokia apimtimi, kiek reikia įpareigojimui vykdyti; • ūkio subjekto administracijos funkcijas atliekančių darbuotojų darbo išlaidos ir įpareigojimus vykdančių darbuotojų išlaidos darbo vietai įtraukiamos į pridėtines išlaidas; </td> </tr> </tbody> </table>		Išlaidos darbuotojams (D)	<ul style="list-style-type: none"> • apima išlaidas tik tiems darbuotojams, kurie yra tiesiogiai įtraukti į įpareigojimo vykdymą ir tik tokia apimtimi, kiek reikia įpareigojimui vykdyti; • ūkio subjekto administracijos funkcijas atliekančių darbuotojų darbo išlaidos ir įpareigojimus vykdančių darbuotojų išlaidos darbo vietai įtraukiamos į pridėtines išlaidas;
Išlaidos darbuotojams (D)			
<ul style="list-style-type: none"> • apima išlaidas tik tiems darbuotojams, kurie yra tiesiogiai įtraukti į įpareigojimo vykdymą ir tik tokia apimtimi, kiek reikia įpareigojimui vykdyti; • ūkio subjekto administracijos funkcijas atliekančių darbuotojų darbo išlaidos ir įpareigojimus vykdančių darbuotojų išlaidos darbo vietai įtraukiamos į pridėtines išlaidas; 			

- išlaidas darbuotojams sudaro darbuotojo darbo užmokestis (įskaitant privalomus darbuotojo mokesčius) ir darbdavio mokami mokesčiai (valstybinio socialinio draudimo įmokos, įmokos į Garantinį fondą bei įmokos į Ilgalaikio darbo išmokų fondą).

Išlaidos investicijoms (I)

- apima tik išlaidas į įpareigojimo vykdymui reikalingus pastatus, statinius, žemę, įrangą, įrenginius ir tik tokia apimtimi, kiek reikia įpareigojimui vykdyti;
- apima materialaus ir (arba) nematerialaus turto įsigijimą, nuomą, statybą, rekonstrukciją, kurios metu padidinama turto vertė ar bet kuri kitą esamo materialaus ar nematerialaus turto vertės padidinimą;
- išlaidas investicijoms sudaro materialių ir (arba) nematerialių investicijų suma.

Išlaidos medžiagoms (M)

- apima įpareigojimui vykdyti naudojamų medžiagų ir (arba) medžiagų, kurios pradedamos naudoti vietoj anksčiau naudotų medžiagų dėl įpareigojimo vykdymo, išlaidas.

Išlaidos išorės paslaugoms (E)

- sudaro išlaidas iš išorės įsigyjamosioms paslaugoms (darbams), kai šių veiksmų negali (neturi teisės) atlikti pats ūkio subjektas arba tikslinga įsigyti paslaugas iš išorės.

Pridėtinės išlaidos (O)

- pridėtinės išlaidos apskaičiuojamos kaip 5 proc. norma nuo išlaidų darbuotojams, išlaidų investicijoms, išlaidų medžiagoms ir išlaidų iš išorės įsigyjamosioms paslaugoms (darbams) sumos.

Kiekvieno veiksmo patiriamos prisitaikymo išlaidos pagal kategorijas susumuojamos ir į galutinę teisės aktu sukeltamų arba teisės akto projektu galimų sukelti ūkio subjektų prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų apskaičiavimo ataskaitą (Metodikos 1 priedas) įrašomos tik galutinės sumos pagal atitinkamą išlaidų kategoriją. Kiekvienam įpareigojimui tenkančios prisitaikymo išlaidos yra visų tą įpareigojimą įgyvendinančių veiksmų prisitaikymo išlaidų suma. Išlaidų pagal kategorijas skaičiavimui Metodikoje pateikiamos pagalbinės lentelės (Metodikos 2 priedas). Siekiant palengvinti skaičiavimus ir sumažinti galimų

klaidų tikimybę, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos tinklapyje pateikiama prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų skaičiuoklė Excel formatu⁴⁷.

Kiekvienos išlaidų kategorijos skaičiavimas:

Išlaidos darbuotojams (D)

Išlaidas darbuotojams (D) sudaro: darbo užmokesčio išlaidos - darbuotojo darbo užmokestis (įskaitant privalomus darbuotojo mokesčius) ir darbdavio mokami mokesčiai (valstybinio socialinio draudimo įmokos, įmokos į Garantinį fondą bei įmokos į Ilgalaikio darbo išmokų fondą). Skaičiavimo etapai:

1. Nustatoma, kokie įmonės darbuotojai (pvz., finansų specialistai, teisininkai, vadovai, projektų vadovai, vadybininkai, administratoriai, specialistai ir kiti) paprastai atlieka konkrečius įpareigojimo vykdymo veiksmus.
2. Nustatomas įmonėje veiksmą atliekančių darbuotojų skaičius – kiek darbuotojų tiesiogiai yra įtraukta į veiksmo atlikimą (pvz., kolektyvinių apsaugos priemonių įgyvendinimo veiksmą įmonėje atlieka du darbuotojai).
3. Nustatomas įmonėje veiksmą atliekančių darbuotojų darbo užmokestis su visais privalomais darbdavio ir darbuotojo mokesčiais ir apskaičiuojamas jo valandinis įkainis. Jei tokie duomenys neprieinami, naudojamosi Ekonomikos ir inovacijų ministerijos interneto svetainėje pateiktais valandiniais vidinio tarifo dydžiais, nustatytais pagal skirtingas profesijas⁴⁸. Jei darbuotojo, atliekančio veiksmą, profesijos valandinio vidutinio tarifo dydis nepateiktas, gali būti naudojamas arba to sektoriaus vidutinis valandinis darbo užmokestis, arba Lietuvos vidutinis valandinis darbo užmokestis.
4. Nustatomas vidutinis laikas, per kurį įmonės darbuotojai atlieka įpareigojimo vykdymo veiksmą.
5. Nustatomas veiksmo atlikimo dažnis per vienerius kalendorinius metus. Jeigu įpareigojimas yra vienkartinio pobūdžio, dažnis yra „1“. Jeigu įpareigojimo vykdymo veiksmas turi būti vykdomas rečiau nei kartą per vienerius kalendorinius metus, veiksmo atlikimo dažnis vieneriems metams apskaičiuojamas dydį „1“ padalijant iš metų, kas kelerius metus turi būti vykdomas įpareigojimas, skaičiaus (pvz., jei gesintuvo patikra turi būti atlikta kas dveji metai, įpareigojimo vykdymo veiksmo atlikimo dažnis per vienerius kalendorinius metus bus 0,5). Išskirtiniais atvejais, kai

⁴⁷<https://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/verslo-aplinka/geresnis-reglamentavimas/prisitaikymo-prie-reguliavimo-islaidu-vertinimas/>

⁴⁸<https://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/verslo-aplinka/geresnis-reglamentavimas/prisitaikymo-prie-reguliavimo-islaidu-vertinimas/>

sudėtinga atskirti ar įvertinti, kiek darbuotojų atlieka veiksmą arba kiek laiko darbuotojams skiria konkretaus įpareigojimo veiksmui vykdyti, rekomenduojama taikyti pro rata principą: priskirti, kokią dalį metinio darbo laiko valandomis darbuotojas arba darbuotojai bendrai skiria įpareigojimo veiksmui vykdyti, tuomet veiksmui atlikti laikas apskaičiuojamas valandomis, darbuotojų skaičius - 1, o pasikartojimo dažnis yra laikomas 1.

6. Suminės išlaidos darbuotojams (D) apskaičiuojamos sudauginant išlaidų darbuotojams (D) dedamąsias.

Išlaidos investicijoms (I)

Pagrindiniai etapai, reikalingi išlaidas investicijoms (I) apskaičiuoti:

1. Nustatoma materialinių ir (arba) nematerialinių investicijų (turto) įsigijimo pradinė vertė, įskaitant investicijoms priskiriamas projektavimo, instaliavimo, testavimo, pridavimo eksploatuoti, įtraukti į registrą, informacinių sistemų (IS) ir pan. išlaidas. Jei projektavimo, instaliavimo ir pan. išlaidos nepriskiriamos prie investicijų, tuomet jos skaičiuojamos ir įtraukiamos prie išlaidų išorės paslaugoms įsigyti. Turto vertė skaičiuojama įsigijimo verte eurais, nepriklausomai nuo to, kada tas turtas buvo įsigytas (sukurtas).
2. Jei turtas naudojamas ne tik tiriamam įpareigojimui vykdyti, tuomet nustatoma turto, naudojamo veiksmui atlikti, dalis proc.
3. Apskaičiuojamos materialinių ir (arba) nematerialinių investicijų suma (turto įsigijimo vertė, Eur x turto naudojamo veiksmui atlikti dalis, proc.). Jei galima aiškiai atskirti turto, naudojamo įpareigojimo vykdymui, vertę, tai dalis procentais neskaičiuojama, o iš karto įrašoma to turto vertė.
4. Susumuojamos visų veiksmų ir įpareigojimų išlaidos investicijoms (I), Eur.

Išlaidos medžiagoms (M)

Išlaidas medžiagoms (M) sudaro įpareigojimui vykdyti naudojamų medžiagų ir (arba) medžiagų, kurios pradedamos naudoti vietoj anksčiau naudotų medžiagų dėl įpareigojimo vykdymo. Pagrindiniai etapai, reikalingi išlaidas medžiagoms (M):

1. Nustatomos įpareigojimui vykdyti reikalingos medžiagos / medžiagų grupė pagal veiksmus.
2. Nustatomi vidutiniškai per metus sunaudojami medžiagos kiekiai (Q).
3. Nustatoma medžiagos / medžiagų grupės kaina už kiekio vienetą (K), (Eur už svorio ar tūrio matą arba vienetą), Eur / kiekio matą.
4. Apskaičiuojamos išlaidos medžiagoms (M) (Medžiagos kiekis / metus (svorio ar tūrio matais arba vienetais) (Q) x Medžiagos (medžiagų) grupės

kaina už kiekio vienetą (K), (Eur už svorio ar tūrio matą arba vienetą), Eur / kiekio matą).	
Išlaidos išorės paslaugoms (E)	
Išlaidas paslaugoms (darbams) (E) sudaro išlaidos iš išorės įsigyjamoms paslaugoms (darbams), kai šių veiksmų negali (neturi teisės) atlikti pats ūkio subjektas arba tikslinga įsigyti paslaugas iš išorės. Pavyzdinės iš išorės įsigyjamų paslaugų (darbų) išlaidos pateikiamos Metodikos 4 priede. Pagrindiniai etapai, reikalingi išlaidoms išorės paslaugoms (darbams) (E) apskaičiuoti:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Nustatomas iš išorės įsigyjamų paslaugų (darbų) sąrašas / apibūdinimas. 2. Nustatoma iš išorės įsigyjamų paslaugų (darbų) kaina. 	
Pridėtinės išlaidos (O)	
Pridėtinės išlaidos (O) apskaičiuojamos kaip 5 proc. nuo išlaidų darbuotojams, išlaidų investicijoms, išlaidų medžiagoms ir išlaidų iš išorės įsigyjamoms paslaugoms (darbams) sumos.	
7	Prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų skaičiavimas vienam tipiniam ūkio subjektui
Suskaiciuojamos įpareigojimo tipiniam ūkio subjektui sukeltos prisitaikymo išlaidos pagal kiekvieną išlaidų kategoriją.	
Šiame žingsnyje apskaičiuojamos įpareigojimo prisitaikymo prie reguliavimo išlaidos pagal atskiras išlaidų kategorijas vienam tipiniam ūkio subjektui. Apskaiciuojant vieno tipinio ūkio subjekto prisitaikymo prie reguliavimo išlaidas, sudedamos atskirų išlaidų kategorijų išlaidos:	
$S = D + I + M + E + O$, kur:	
S – įpareigojimo sukeltos vieno tipinio ūkio subjekto prisitaikymo prie reguliavimo išlaidos eurai;	
D – įpareigojimo sukeltos vieno tipinio ūkio subjekto išlaidos darbuotojams eurai;	
I – įpareigojimo sukeltos vieno tipinio ūkio subjekto išlaidos investicijoms eurai;	
M – įpareigojimo sukeltos vieno tipinio ūkio subjekto išlaidos medžiagoms eurai;	
E – įpareigojimo sukeltos vieno tipinio ūkio subjekto išlaidos išorės paslaugoms (darbams) eurai;	
O – įpareigojimo sukeltos vieno tipinio ūkio subjekto pridėtinės išlaidos eurai.	

8	Prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų skaičiavimas tikslinei grupei
Suskačiuojamos įpareigojimo tikslinei grupei sukeltos prisitaikymo išlaidos.	
Šiame žingsnyje apskaičiuojamos prisitaikymo prie reguliavimo išlaidos visai tikslinei grupei. Atliekant šiuos skaičiavimus, įpareigojimo prisitaikymo prie reguliavimo išlaidos vienam tipiniam ūkio subjektui dauginamos iš tikslinės grupės ūkio subjektų skaičiaus, kuris nustatomas vertinimo 4 žingsnyje:	
$PI = S \times T$, kur:	
PI – įpareigojimo sukeltos prisitaikymo prie reguliavimo išlaidos tikslinei ūkio subjektų grupei eurai;	
S – įpareigojimo sukeltos vieno tipinio ūkio subjekto prisitaikymo prie reguliavimo išlaidos eurai;	
T – įpareigojimo tikslinės grupės dydis (ūkio subjektų skaičius) vienetais.	

Praktiniai prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų vertinimo pavyzdžiai, vaizdinė medžiaga pateikiama Ekonomikos ir inovacijų ministerijos interneto svetainėje⁴⁹ bei Ūkio subjektų administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų vertinimo metodikos taikymo gairėse⁵⁰.

⁴⁹<https://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/verslo-aplinka/geresnis-reglamentavimas/prisitaikymo-prie-reguliavimo-islaidu-vertinimas/mokymai-ir-metodine-medziaga/>

⁵⁰https://eimin.lrv.lt/public/canonical/1723613050/4930/Prisitaikymo_prie_reguliavimo_i%C5%A1laid%C5%B3_metodikos_Gair%C4%97s.docx